

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

Megjelen a lap legalább egy iven július hó 1-től kezdve minden hó 1-én, 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postáni szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt., félévre 3 frt. — Minden egész éves előfizető a lap tulajdonos kölcsön könyvtárát az eddig fentálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyílt tér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések négy hasábos Petit sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. s bélyegdíjért 30 kr. fizetendő. — A beiktatási díj a lap közlését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, úgy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

„Aurea simplicitas.“

Ily cím alatt olvasható a Zala-Somogyi közlöny ez évi 5-ik számában egy illetékességet követelő közlemény, mely az irodalmi asterkritika fölé Zeitsch fellegét gyűjtögeti, ki nem felejtve Heine ostorát.

Távol attól, hogy e különben sok tekintetben becses lapok hasábjait polemia terévé akar-nám változtatni, — Titánokkal harcolni még nem érzek erőt magamban, — de a fönnevezett cikkek tendenciáját (Rényi ur minden tiltakozása daczára) a Zala-Somogyi közlöny olvasóival megismertetni szükségesnek találok annál is inkább, minthogy az egy lapot compromittál, mely a Rousseauban boldogult Pécsi Lapok sirja fölött oly eszményi programot plántált. Ennélfogva hiszem, hogy a sértett igazság s katolikus érzület e lapokban is elégtételt talál, miután ezek a botrányra segédkezést nyújtottak.

Az irodalom, mint elvont tárgy, igen jó apostoli köpeny az új világosság hirdetői számára, s ha itt-ott szakadozott, azt bizonyosan a kereszt szegei okozták, vagy egy vakmerőn oda-ért durva barátkanizsa. Nem lehet tehát csodálni hogy a hivatott redemptorok (?) mindazt oriticas-ternek bélyegzik, ki elég merész az irodalmat tisztán vallási szempontból megítélni; ez inquisitionális vérengzés természetellenes bűn.

Rényi ur cikke kétségtelenül ily szint vall, ki vallástalanságot ostoroz az irodalomban, az Rényi ur szerint Apelles fontoskodó vargája, álpróféta, s övé a sötétség és romlás világa. Nem kételkedem Rényi ur classici műveltségén de a vallás terén megengedjen — ne ultra crepidam.

Mellesleg ide mondhatjuk, hogy Rényi ur a magyar irodalom emelkedését az „Ember Tragoediája“ megjelenésével bizonyítja.

De ez csak bevezetés, mint cikkirő is mondja, a tárgyalás most következik.

„Volt egy kor, midőn az eszmék, az igazságok, a kényszerboldogítás csuklyakoronázott igája alatt nyögtek; midőn egy Galilái csak sugva mondhatá: e pur si mouve. Ez azon kor,

melynek geniuszáról Jules Janinnal bátran (!) elmondhatjuk: inintelligente et formidable puissance, puissance occulte et sans nom; pareil a ce bourreau voilé, qui monte sur l'échafaud pour faire tomber la tête d'un roi, — és ezen befejezett (lefejezett?) király a gondolat- az eszme világ volt. — Ez azon kor, mely míg egyrészt barbarság ellen hivatva épen a barbarság sötétebe fojtá meg az óvilág hanyatlásából felde-rengő hajnalt: másrészt a kedélynek s így a művészeteknek szárnyát szegve, az ókornak ezekben „esendes nagyságát és nemes egyszerűségét, mely materiális irányu volt ugyan, a spiritualismus sejtelmes homályában takarta és elnyelte.“

Igy kezdődik a tárgyalás; s e kezdet az előzmények után senkit sem lephet meg. Ezen annyiszor eltört nádpáripát, ha jól emlékszem, az „Ember Tragoediája“ is dramatizálta, s így mi természeteseb, mint hogy cikkirő azt dönt-hetlen érvül használja. Egyébként divatos szó-lam, legyen meg cikkirő öröme. De megenge-di nekünk is, ha e játék közben nagyon kezd szemetelni lábunk alá porozni fegyvertelen szemünk közé, a jóakaratu figyelmeztetést, mi-szerént tessék magát mérsékelni. Az elfogult-ságot meg szoktuk sajnálni, de a rossz akarat, a hálátlanság megérdemli, hogy pirt idézzünk arczára; ha lehet.

Minden hódolatot kívánó — már magában gyanus elutasítás daczára (értem a negélyzett pogányosdiságot) Rényi ur cikke egy nevezetes reactor szavaival jellemezhető: „— a hívé-keny középkor folytán meggazdagodtak, a legszebb jószágokat körmeik közé kezelték, s ropant jövedelmeiket dözsölve fecserlették el a henyé — fraterok.“

A szerzetes rendek a katholicismus leg-szebb, legillatosb virágai, s mivel mindig és mindenütt az önmegtágadás, az önfeláldozás szelleme fakasztja őket, hűsösök, szükségesek az emberiségnek. Az önzés, hogy Balmés szá-vaival éljek, akar közöttünk mindent fölemész-teni, melynek ők (a szerzetesek) világos ellen-értékei. Változnak az alakok, de a működő apos-

tóli erő egy. Egyszer földet művelni, máskor tanítani, most betegeket ápolni és hitetleneket téríteni — mindig jók voltak. Ximenes, kitől cikkirő oly gunyosan retteg, egyszerű feren-cti-barát volt; és mégis higye el, habár az egész Olympot segítségül hívja is, a nagy bibornok és országlár önnök mindig igen-igen magas lesz. Bernát, Ferencz, Domonkos, Ignác s Vinceze tudjuk mint hatottak kortársaikra. A lelkes gróf Montalabert mondja: Ezek (a szer-zetesek) adák a katholicismusnak legnagyobb pápáit, legjelesb tanárait, legszentebb püspö-keit, legbuzgóbb apostolit. Monte-Cassino az olasz félszigeten, Némethon déli részén St. Gallen, közepén Fulda, északon a szászok közt Corvey sokáig szolgáltak növényisko-lául erény és tudomány által kitünő férfiak kép-zésére. Vagy említsem Berno apát iskoláját Reichenauban, vagy ennek tanítványát Her-mannus Contractust, a jeles zenészt? Tudja cikkirő, hogy a gyűlölt barátokat „az idők eleven nyomdájának“ nevezték; hogy Har-douir a classicusok utánzását akarta rájuk fogni, mert ők mentették meg az óvilág kin-csét, melylyel ön most annyira büszkélkedik? A német dráma anyjának Rhoswitha szer-zetesnőt mondják; a ferenczrendi Roger Ba-co századának legnagyobb természettudósa volt. — De mit folytassam? Ki elfogulatlanul tekin-tett a középkorra, ezt tudni fogja, a ki nem akarja tudni, annak hasztalan irunk könyve-ket is. Eszembe jut Pascal találó hasonlata: Les enfans qui s'effraient du visage qu'ils ont barbouillé;

Legyen ez megjegyezve, tudja a jó Isten hányadszor már „a kényszerboldogítás csuklya-koronázott igája“ ellenében; a közmondásos „inintelligent“ gúnynév fényesen van meg-czáfolva, s ha Jules Janin legyilkolt gondolat-s eszmevilága eredményét akarnók korunkig levezetni, akkor cikkiróra olyan applicatiót ragaszthatnánk, melyet nem venne kedvesen. Materialis volt ezen occulte puissance, mert a Rajna vadon partjait bőtermő vidékké, regé-nyes panorámává varázsolta? S ezen materia-

TÁRCZA.

Ifjuság.

Volt vad idő, hol egy szörnynek
Szép szüzeket áldozának.
S szép ifjakat foglaltak le
Rút harcok, szent zálogának.
Szorul a szív, fáj a lélek,
E vad, sötét korra nézve . . .
S örül, hogy e világosság
Századában, ennek vége!

Szép ifjuság! e rövid lét
Egyszer nyíló, báj virága.
Áldott a szív, — ez a kis por,
Mit veled az ég megálda.
Ha a kebel templomában
Legszebb érzet — egy imádság:
Az mondja el, ki boldogan
Élto át szép ifjuságát.

Boldog szívek alkotója!
Ily imádság száll-e hozzád?
Érezi-e az ifju szív,
Hogy benne van, a mennyország?

Érzi-e, mi szépet, dicsőt
Teremt a nagy költők álma . . .
Ez, mind, mind a szép ifjuság
Ezerszínű szívérványa! . . .

Ez a világ, sötét világ,
Ez az élet, sötét élet,
A boldogság virágának.
Az ifju szív szerelmének.
E magasztalt világosság
Azért van, hogy jobban lássák,
A csillogó külszin alatt
A bűn anyja — a sötétség.

Úgy van, mint volt: feláldozták
Egy szörnynek, a legszebb szüzet.
A legszebb hölgy, ma is azó
A ki érte többet fizet.
S kinek a sok édességtől
Móreggő vált minden vére.
A legszebb lány is hozzá megy
Legyen gazdag, hogy megkérje.
Szép ifjakat foglalnak le
Rút harcok, szent zálogának,
Az ingerek rablánczain
A hölgyek, kik kelyre vágynak.
Itt élnek át az ifju szív
Szerelmes szép küzdelmeit;

És érdemül mutogatják
Itt kapott sok rút sebeik.

Ez a világ sötét világ,
Ez az élet sötét élet,
A boldogság virágának
Az ifju szív szerelmének.
E világban, ily életben
Ha még egy kis boldogság van:
Ez a boldog, ki, hűn szeret,
S hűn szeretve — meghal ifjan.

CSEPELY SÁNDOR.

A Zala-Somogy megyei Inkey család-beli követek, fő- s alispánok a három utóbbi században.

Midőn Zala-Somogy megye országgyűlési követeit, fő- s alispánokat, ezen — a késő unokákat tiszteletre gerjesztő neveket — a legregibb időktől a 18-ik század végeig e lapokban ismertetem; nem véltem egészen érdektelen dolgot oselekedni az által, hogy elhatározám magamat minden lehető kutforrás igénybe vételével

lismust a spiritualismus sejtelmes homályába burkolta, mert oly sublimis doctorai, sasröptű költői voltak?

Ha Rényi ur Galilái viszonyaival tisztában akar lenni, olvassa az akkori római évkönyveket, Galilái tartózkodását a Trinita dei Monti palotában, s nyilatkozatát. Miért nem tette hozzá (ez vele szokott járni), hogy a pápa szeméit is kiszuratta? — Hát azt tudja cikkiró, hogy a világhírű Keplert saját hitfelei elhagyták, s a katolikus Herwantban talált pártfogóra? Hogy a kálvinista Guizot előadásait a párisi egyetemen megtárták?

Nyertük a romanticát, mondja cikkiró, s vesztettük a formát, az „Aurea simplicitas“-t. A költészetnek kitárult erkölcsi világot nyereségnek tekinti cikkiró is; ez igen szép. Én pedig hozzáteszem: hol e morális világ az ezer darabokra tépett igaz, szép és jó rongyaival fertőztetett be, ott nem is volt ugynevezett romantica, hanem egyes secták s gombaként előtűnő fanatikusok ábrándjai, honnét a classicitás már anyagilag is távol volt, hogy lehetett volna tehát az alak a „csendes nagy s nemesen egyszerű“ alakja? De másrészt, hol az igaz, szép és jó eredeti főnségében ápolgatott, ott megmaradt a classicus alak is. Kik egész életükben classicusokat másoltak, ezeket a majdan halás (?) utókor számára őrizték, bizonyára jól ismerték a simplex alakot és sajátjokká is tették. Vagy tán azt hiszi ön, hogy az egyház, mely a legmagasb költészetet realizálja, nem képes a classicus alakhoz méltó tárgyat adni? Az álmadozó s földhöz ragadt mythos tisztább alakban nyújtotta költőinek az igazságot, mint a revelatio? — A leggyengébb egyházi hymnus igazolja szavaimat.

Az előzményekből okvetlenül következik, hogy mi koránsem irtóznunk a vak Moeonidától, sőt meg vagyok győződve, hogy papjaink és szerzeteseink között szívélyesb fogadtatásban részesül, mint bárhol; csak hogy persze saját értékére helyeztük.

A mi jelen irodalmunk epithetonmaniáját s bombastjait illeti, tökélyesen egyetértünk cikkiróval; a fölületesség, tulterjedtség oly általános, miszerint tagadni nem lehet. De az indoklásnál igen-igen elvetette a súlykot. Mi az irodalom? Testimony of wit, of mind, of soul. Az irodalom a tiszta értelem, nemesült kedély s fölszabadult lélek tükre. Ha e jelzők változnak, úgy változik az irodalom. Hiszem bővebb fejtegetésre nincs szükség.

Ha a visszaélésekre vagy azon szerzetesekre hivatkozott volna cikkiró, kik a wittenbergi üstökös farkába kapaszkodtak s fölrugtak könyvet, képet, szobrot: nem szóltam volna.

„Igy vannak ezek az urak az érzelm világával is. Oly szépen leírják, mit nem érznek, fájdalmaikat; hányat dobban szívök, mathematicai pontosággal adják; mily gonosz a világ elmondják — világos, mert nem hagy magán furulyázni, mint Hamlet — — —.“ Igy ír végo felé. Kivételesen sentimentalis, világ-

fájdalomban szenvedő egyénekre nézve igaza lehet; de általán véve ez oly mindentudóságot — renes et corda scrutans — affectáló ráfogás, melyért cikkiró felelős nem csak saját lelkiismerete, hanem azon számtalan nagy ember előtt, kiknek feddési és ostorai a világot hálára kötelezték.

Hogy a „Messias“ épen nem (utógondolat nélkül mondja Rényi ur?) érte utol Homérot — formában (sic!), megengedjük; de az „Ember Tragoediája“ legalább csak elért Olymp fele utjáig?

Egy jegyzete is van cikkirónak, melyben ezt is mondja: „gonosz ember volt az az Istenben (!?) boldogult Heine.“ Ez éleztre nincs megjegyzésünk, a címnek egészen megfelel.

Lehet, hogy illetéktelenséget árultam el föllépésemmel az „Aurea simplicitas“ (mint cikkk) ellenében; de eleget tettem saját meggyőződésemmek az által, hogy az igazságot a kartam védeni.

Cikkiró pedig gondolja meg, ki és mily mértékben mondhatja el magáról (ha akarja, legyen Jules Janin szavaira refrain) azt, mit egy Mirabeauval Széchenyink mondott: ma tété est aussi une puissance.“ MECSEKHÁTI.

A gazdasági kerületekről.

(Vége.)

Negyedik a fegyelem czélszerűtlensége. Mindegyik gazda kiváltságos jogának tekinti eselédjének önmaga hatalmávali megfenyítését, azonban ha a eseléd ismételt megintés után még kisebb hibáért is rendes bíróság által p. o. a helybeli szegények részére fizetendő bírsággal fenyttenék: sokkal nagyobb hatása lenne, mint az örökös vizályok és elégedetlenség forrását magában rejtő gazdai hatalom alkalmazása.

Ötödször a fizetés különbözése.

Nem akarom ez által a eselédék fizetésének talán mesterséges nyomások általi leszállítást érteni — de a fizetésnek a eseléd-osztálynál aránylag egyformának kell lenni, hogy állandóság és megnyugvás eszközöltessék körében — egyébiránt a kitűnő hívséget, szorgalmat, erkölcsiséget külön jutalom által kell kitüntetni.

Hatodik az eddigi szokásos jutalmazás módjának czélszerűtlensége.

A jutalomnak önzéstől tisztának, nyilvánosnak és nyugdíjazásra irányottnak kell lenni, a eselédesség szoros lekötözése leginkább azon öntudat által enyhíttethetik, hogy elelméro nézve élte fogytáig biztosítva van, mi a nyugdíjazás szükségére vezet; míg más részről a fizetés fölemelése által szokott jutalmazás azon kötelezéssel, hogy a eseléd szolgálatjában megmaradjon, némi nyomást foglalván magában, rendesen azon ellennyomást szűli, hogy a felémelt fizetés utóbb mint kötelezettség tekintetvén, idővel oly sokra és általánosságra emelke-

dik, hogy azt végre a gazda nem csakély bajjal ismét megszüntetni kénytelenítetik.

Történjék azért a jutalmazás a kerületben nyilvánosan, némi ünnepelességgel, igazságosan minden megszorítás nélkül azokra is kiterjesztve, kik szolgálatjokat változtatták 5—10 forint és illetőleg nagyobb összegben is, de mindig takarékpénztári kötelezvényben, melyet a jutalmazott korához mérve 5, 10—15 vagy több évek mulva tőkésített kamataival együtt felvehessen.

Az első nagyobb összeg, melyet az e szerint jutalmazott eseléd felvenne, örökös hatással lenne a eselédesség megnyugvására és javulására az egész kerületben.

Második szükség minden gazdánál a tettleges, okszerű gazdálkodás.

E részben a földészet számos ágazataiban csak a vetés forgatásra és kitűnő magok beszerzésére kívánok hivatkozni.

Mindegyik gazda csaknem újból kezdi gazdaságát, úti, véti földjei művelését; és ha szoros számot vet magával, termését alig tudja 6—10 magra holdanként felemelni általában — míg más részről majdnem minden vidéken vannak gazdák, kik kipróbált vetés forgatás által másfélszer, vagy kétszer annyit is természetnek telkeiken; az első kerületi összejövetelnél egy pontos számításon alapult kimutatás elegendő lenne a vidék nagy részében a logjobb váltók létesítését eszközölni.

A kitűnő legjobb minőségű magvak megszerzése belső fogyasztással nem bír országban, mely külső kereskedésben nyers terménycivel a félvilág versenyzését kiállani kénytelen, nagy fontosságú dolog.

Azonban e részben is a gazdák mostani izolált állapotában, mely miatt még szomszédjuk termelését sem igen ismerik, kevés előhaladás történik; de a hiányon a gazdasági kerületek könnyen s biztosan segíthetnének.

A juhászatoknál a pásztorok rendezése, és gyajju termelés egyenlő figyelmet érdemlenek.

A pásztorok rendezését a gazdák, maguk a pásztorok érdeke, sőt a belső bátorság, és ezzel összekötött nemzeti becsület egyiránt megkívánják.

A gyajju termelés a juhászatoknak egyenkénti szoros megbíralása alapján meghatározandó javítások alkalmazása által nyerhet csak szilárd emelkedést. Mind a két feladat elérése kerületenként legbiztosabban eszközölthetik.

Harmadik szükség a gazdánál a szakértő egyéniségek megtelepítése.

A gazdaszatnak földészeti, borászati, kertészeti, gépészeti és más számos ágazatai egyes gazdákban minden ágakbani tökéletes kiképzettségét majd nem lehetlenné teszik, a szakértő férfiak alkalmazása tehát elkerülhetetlen.

E részben egy betanított pintér vagy gépész egész kerületek szükségét elláthatná.

Ezek és sok más nagy fontosságú tekintetek a gazdasági kerületek alakítását kívánatosá teszik.

vel e téren még több nevet is felmutatni, s mintegy folytatni korunkig. Mielőtt azonban azon rovat alatti jegyzéseimet folytatnám; a két megyében, s a haza előtt köztiszteletben álló, s ma is virágzó Inkey család azon jelesit igtatom ide, kik — mint méltó fiai az ösatyáknak — tetteik által érdemelték ki az „apák“ nevet.

Inkey Ferencz, 1705-iki Rákóczi által a Rákosra összehitt, később azonban Szécsényre Nógrádmegyébe áttett országgyűlésen, — melyen Rákóczi közakarattal fejedelemmé, s a szövetség főnökévé választott. — Zalamegye követe volt. Követ volt az 1707-ben tartott ónodi gyűlésen is. Ennek fia

János ifjabb, 1695—1715-ig Zala-, Somogy- és Vasmegeye, 1715—1725-ig pedig csupán Zalamegye első alispánja volt. Az 1714-ben szeptember 8-ára Pozsonyban összehívott, s 1715-ben június 10-én berekesztett 272 napig tartott országgyűlésen pedig Hevenesy Istvánval és Jakosits Andrással Zala-, Somogy- és Vasmegeyék követe volt. Követ volt ő az 1722-

ki 350 napig tartott pozsonyi országgyűlésen is Nitzky Ádámmal. *) Ennek nagybátyja

János öregebb, testvér bátyja Ferencznek, kuruczvezér Rákóczi Ferencz hadainál. Muraszerdahelynél Rabutin osztrák tábornokkali csatában hősi küzdelem között elesik 1704-ki márcz. 10-én. Másnap (márcz. 11-én) a kapitánysága alatt volt Csáktornya várkaput nyitott a császáriaknak. **)

Inkey Boldizsár, ifjabb János fia 1755—1757-ig Zalamegye első alispánja.

Károly, ifjabb János unokája 1804—1807-ig Somogy megye alispánja s királyi tanácsos, továbbá követ az 1805-iki Pozsonyban tartott s 25 nap mulva feloszlott országgyűlésen, Armpruszter Imrével.

Antal, Károlynak fia 1807—1810-ig somogy megyei alispán.

Imre, Boldizsár unokája 1825—1829-ig Zalamegye alispánja.

*) Nagy Iván „M. O. Cs.“ 5-ik kötet 111-ik lap.
**) Szalay László „Magyarország története“ 6-ik kötet 153-ik lap és gróf Károlyi Sándor életrajza.

Inkey Ferencz, 1811-iki augusztus 25-én Pozsonyba összehitt és 1812-iki május 26-án feloszlott 270 napig tartott országgyűlésben Zala követe volt. *)

Inkey Zsigmond. Az 1847-iki pozsonyi országgyűlésen Somogy megye követe volt Szegedy Sándorral.

Inkey Imre az 1847-iki pozsonyi országgyűlés főrendi táblájánál mint Zólyom megye főispánja volt jelen. Meghalt 1848-iki febr. 10-én. Ennek fia

Ferdinand, Kőrösdmégének 1861-ben első alispánja s a zágrábi országgyűlésen ugyanazon megye egyik képviselője. Alispányi hivataláról az autonom megyék megszüntötével lemondott.

Inkey Ádám, az 1861. pesti országgyűlésen Zalamegye Csáktornya kerületi képviselő.

Tehát az Inkey család 1704—1861-ig 157 év alatt adott a hazának 9 országgyűlési követet, 1 fő- és 5 alispányt. Közli TUBOLY VICT.

*) Nagy Iván „M. O. Cs.“ 6-ik kötet 245-ik lap és 812-ik t. cikkelyek.

Sőt biztosan el lehet mondani, miszerint a gazdasági kerületek a mostani állapotban mozdíthatatlan, szakadozott gazdaközöniséget egy erős, szilárd, tevékeny testté alakítván; a gazdasági egyesület vezérlete alatt a gazdászati felvirágzását, és a közjólétet hatalmasan előmozdítának — és azért a közfigyelmet és pártolást méltán megérdemlik.

Egy falusi gazda. *)

Nyílt levél

Id. rigiczai Kovács József urhoz.

A jelenkor egyik felhívó jelszava „a szőlészet,” mint a gazdászati igen fontos és nevezetes ága. Ezt könnyű is megítélni, ha tudjuk, hogy Magyarországon ezelőtt csak 15 évvel is 1.344,108 hold szőlő létezett; ha tudjuk, hogy minő nagy becsben állnak boraink a külföld legjelesebb szakfőriai előtt; ha tudjuk azt, hogy Magyarországnak a bortermelésre a legalkalmasabb földvegyülete és tórképi fekvése van.

Ha százczereknak kenyeret, s az egész országnak jövedelmet képes adni a szőlőművelés, — akkor épen nincs okunk, hogy e tárgyat egész hidegvérűs könnyelműséggel taszítsuk el magunktól. Kiben csak egy cseppnyi életre való vér foly, köteles az ügynek védelmére bármiféle eszközt is megragadni.

Ha a gazdászati ezen ága mély fontolgatás tárgyává tétetik, kénytelen — kellelten kell bevallanunk, miszerint a jelen ideig annyira el volt hanyagolva, hogy azon nemcsak álmélni, de sajnálkozni is lehet: milliókat vesztett a nemzet mind a szőlészetnek, mint pedig a borászatnak meggondolatlan elhanyagolása által.

Sok jeles hazafi mélyen látta a nemzetnek a veszteséget, azért találkoznak is többen, kik az ügyet tüzetesen ragadják meg és vevék védelmük alá.

Tudjuk, hogy 1812-ik évben Ó Felső I. Ferencz császár kibocsátott rendelete által a magyar k. helytartótanácsnak meghagyta: „hogy az elhanyagolt szőlőművelésnek javítását, és a borkezelésnek a vegytan szabályai szerinti kezelését a lehetőségig eszközölni iparkodjék.”

Gróf Széchenyi István elég érthetően adta tudtára a nemzetnek, miként a bortermelés ügyében jó hírünk, nevünk napról napra alábbszáll; Schams Ferencz, gr. Andrássy György, herczeg Brezenheim, Török János, Szabó József kitűnőleg voltak érdekelve a nagy fontosságú ügy iránt, s szőlős gazdáink csak aluszékony télenesség jelenségei közt mivelték szőlőjüket, míg elvégre az általános terhek reájok nehezültek, melyek mint kényszerítő eszközök csikarják ki testükből, lelkükből az új élet, új eszmék fejlesztését.

A londoni, müncheni s párisi világ műkiállítások alkalmával a magyarországi boroknak jeles tulajdonságai felismertetvén, magasztalásban részesültek, s miután ez megtörtént, de még inkább mivel látta a nemzet, hogy a külföldi nagy borkereskedők nagy mennyiségű megrendeléseket tettek országunkban, szőlősgazdáink megértvén a kornak intését, saját érdeküknél fogva is ezélszerűbb szőlő- és borkezelés módjáról kezdének gondolkodni.

Meggyúlt most már a szikra, csak fújtatni kell, hogy lángra kapva, úgy terjedjen el, mint minden józan eszme és ipar, mint a napnak sugara, mely egyiránt igtat, hevít és életet mindenkit és mindent. A nemzeti gazdászati ezen üdvözítő bimbaja, hogy a maga egész díszében is fejlődhesse nyílt virággá, öntözni kell, részvét- és szorgalmunkkal.

A fejlődésnek egyik eszközeül tekinthetni a tapasztalati adománynak véleményes kíséretteli nyilvántartását, mert a szőlészetnek ugy is igen kevés organuma van még az országban. A gazdasági szakkönyvek csak fölületesen foglalkoznak ezzel. A szőlészet ezime alatt összorakott szakkönyvecskék is igen, de igen sok tekintetben nagyon hiányosak, bennök az eszmék gyakran homlokegyenest állnak ellentétben, melyek a kevésbbé jártas szőlészt csak úgy vezetik, mint részeg a részegot szokta vezetni. Ez annyit tesz, hogy a szőlészet és borászat nem olyan mint a favágás, hanem tudomány. Tudományos alapra kell tehát foktetni a szőlészetet úgy, mint a borászatot.

Ha tehát kedvességűnek is úgy fogna tetszeni, mint nekem, akkor ragadjuk meg a szőlészet körüli múltidélek alapját, magyarazzuk meg a tárgyalandó dolgoknak okát, irányozzuk az olvasó figyelmét a természet törvényei szorlat, a mennyire képesek leszünk. Feltovén, hogy a t. olvasó a tekintetben méltányos, a tapasztalt szakfőrii pedig közreműködő társunk leendő. Isten önnel. — N.-Kanizsán 1863. márcz. hó.

TERSÁNCZKY JÓZSEF.

Nagy-Bajom, márcz. hó 26.

Hogy e becses lapban vidékünk is legyen képviselve, midőn időm engedi, felkeresem önt soraimmal, bár innét bizony nem sok nevezetességet írhatni.

Az egykedvű farsang után, melyet egy reggelig tartó vígalommal zártunk be a fogadó termében — nagyon is büjtiesen élünk; kivált a hír- és eseményekben valóban büjtölünk; a gazda egész napon át

gazdasága után lát; a kereskedő kereskedik, s így a néhány otthon ülő nem csinálhat akarva is valami nagy zajt. Derék gazdáink küzdve a sors és nehéz időviszonyokkal — már majd végezték a korai tavaszi vetéseket, mert az idő kiténő, s földünk talaja nagy részt homokos levén, könnyen művelhető, s az eső után sem sokáig várakoztatja a gazdát munkájával.

Vetéseink nagyon szépek, s ha a véletlen hideg által meg nem sanyartatik, gazdag aratást ígérnek; hány táblát ellepelt már a buja zöltség; etetni kell, ha a majus nedves leendő.

E körülmény nyomasztólag hat piacunkra is; az eleségár inkább alább száll naponként, s alig találunk vevőt. A buza 3 frt 15—30 kr. Rozs 2 frt. Zab 1 frt 30 kr. Kukoricza 1 frt 80 kr.

Midőn máskor városunkon át majd egymást érte a gabonát vivő kocsi Kanizsára, — most hasonlítani sem lehet napjainkat a multhoz; fennakadt minden, s szép ember, a ki tömött tárczával jár. Hanem azért barátságos esteken el-el mulatunk, beszélgetünk, s fumigáljuk a világot a jó borok mellett, melyek közt a badacsonyi és böhönyei ugyan csak derítik a kedvet! Ha lesz inni való, majd felveszem a tollat, addig is Isten önnel.

o. l. *)

*) Szívesen látja önt

a Szerk.

Szigetvár, márcz. 24.

Röviden. Az ujoneozás nálunk a legközelebbi napokban lefolyt, — most pedig egyre másra szántunk, vetünk és — sneffezünk. A szőlőmunka is javában foly; több szőlőgazda már a metszést is elvégezte. — Boraink jók, de senki nem veszi; néhol zavarosak, de még nem romlanak — hála az égnek. — Ha önkönél Kaposvárott oly drága a zsír és kövér sertés, jöjjenek ide, itt a zsír itezjét meg lehet venni 40 kron, s 30 frtért olyan makkon hizott sertést, hogy legalább ad 60 iteze zsírt.

Vetéseink igen jól állnak; a tavasz kitűnően viseli magát, a szénatermesre is van reményünk a legközelebbi jó esők után. Eleségárban alig kis változás; itt is mindenki adna, de senki sem akar venni.

Az országbírói váltói értekezlet nagy reményt nyújt itt az üzletvilágban; sok ember áll nálunk is a — bukáshoz közel; egyszer majd csak több helyre beúta mennykő. Háritsd el uram a vészes villámokat. A viszontlátásig!

r. l.

Mohács, 1863. tavaszé 26-án.

Ébred a mosolygó tavasz, téli álmából, s mintha varázs erő szírá föl az illatos fűvet a föld öléből, ugy emelkedik az ki uton úfölen. Önkényt eszembe jut az egyszerű ézigányának előző megjegyzése, miszerint a gyenge fűszál, tavaszkor, ha kalapácsal verik is vissza, a földből azért még is kikél. A régen várt eső hála az égnek megjött; vagy másfél hét óta szép, erőfényes meleg idővel váltakozva ázik a föld. Az eső általán jótékonyan hat a kül-vetések s kerti veteményekre.

A gyümölcsfák javában viráznak. Az ártalmas tavaszi lég mintha kevésbé enyhülne; a beteggek száma már esökkenni kezd.

Az őszi vetések meglepően szépek, az utóbbi esőre pedig nagyon is megnyulnak.

A Duna igen árad, de még nem veszélyes. E hó 18-án a heti piacon a forgalom kevésbé lanylának látszott. Buzakereskedők, ugy látszik, jelenleg pihennek, s a politikai viszonyok további fejlődését várják. A gabonának értéke, mult levelom óta, tán néhány krajczárral visszaszállt; most leginkább csak a molnások veszik. Tiszta buzának kilója 6 frt 50—60 kr. Rozs 4 frt 10 kr. Kétszoros 5 frt 20 kr. Zab 3—3 frt 20 kr. Széna mázsája 1 frt 90 kr.—2 frt. Bort, fehéret a legutóbbi heti piacon akóját 2 frt 40 kron is lehetett venni; a vörös 2 frt 60 kr.

A helyi újdonságok közül tán azt lehet fölvenni, miszerint a hatóság városunk utczáit szabályozni akarván, elhatározzák, hogy telhetőleg a főutczák hosszában vad-gesztenye fákat ültetendnek. Biz nem is ártana, ha valahára ezélszerű intézkedések tétetnének, mert biz utóbb úgy ellep bennünket a sár, hogy nem bírunk belőle kiszabadulni. A faszorok ültetése pedig több oldalról igen üdvös: egyrészt fölsegessen díszíti a várost, másrészt pedig e lapályos helyen az egészségre nagy hatást gyakorland.

KUGYERAY.

Hírek és események.

— Zalamegye gazdasági együletének földészeti szakosztálya folyó évi apr. hó 10-én a sz. gróthi nagy vendéglő teremében ülést tartand, melyre annál inkább bátor vagyok a szakosztály tisztelt tagjai figyelmét felhívni, minthogy ezen ülés tárgya a gazdaságban legnagyobb fontosságú szántás versenyek körüli intézkedés leendő. *If. gr. Batthyányi Zsigmond*, szakosztályi elnök.

— Zalamegye gazdasági együletének állattenyésztési szakosztálya f. é. apr. 10-én tartandja meg ülését Sz.-Gróthon a nagy vendéglő teremében, melyre a szakosztály tagjai tisztelettel meghívattak. *Botka Mihály*, szakosztályi elnök.

— A zalamegyei gazdasági együlete f. é. apr. 13-án Zala-Egerszegén igazgató választmányi ülést tartand, miről a t. cz. választmányi tagok czennel ér-

tesítettnek, s szíves részvételre tisztelettel felkértek. *Hertelendy Kálmán*, az egyesület vezető elnöke.

(T.) Mult hó 28-án tartott Frank Ignác bakkonyvidéki néphedűs s számos valódi magyar szeltemben irt esárdásaink szerzője egy hangversenyt a „Zöldfa” nagy termében „hangbalom” kísérettel. Ez estélyen kedves élvezet jutott ki a t. közönség azon részének, mely a magyar zene tekintetében helyes ízléssel bír, mert Frank Ignác művei előadásában is fényesen igazolta azon őszinte nyilatkozatot, melyet halhatatlan Mosonyink a „Zenészeti Lapok” 1861. évi 25. számában róla mondott: „Midőn Frank Ignác urról, mint magyar zeneszerzőről s műveiről akarunk megemlékezni, nem kívánjuk használni azon nálunk nagyon is pazarul használni szokott dicsőítő epithetonokat, melyre sokszor elpirul a valódi önérettel bíró tehetség, minők pl. isteni, romekmű, fölülmulhatlan stb. stb. Elég legyen röviden, egyszerűen, de tiszta meggyőződésből s meleg rokonszenvvel annyit nyilvánítni mindenekelőtt, hogy Fr. Ig. ur mint magyar zeneszerző, igazán kitűnő tehetség.” E szavak valódi érvényét csak az foghatja föl, ki a nevezett lap kérelhetlen szigorát ismeri. — Legnagyobb tetszés-zajjal fogadtattott „kanászdala,” melynek előadása főtői volt, s melyet közkívánatra ismételt hasonló tapsvihár közt. — Őszintén meg kell vallanunk, hogy valahányszor művészt hallunk jöni városunkba, — kivált ha a magyar jellem természetben rejő zajtalansággal közelg, — mindannyiszor bizonyos aggodalom tölti el keblünket, vajjon nem bánatja-e meg vele a részvétlenség, hogy bennünket fölkeresett? Ezen sejtelmünk nem először valósult ez alkalommal is, mert csak is azon ihletetteket láttuk ezen hangversenyen, kik kevesen vannak, de folyton látjuk őket a művészet fáradszón pártolásában. A közönség legnagyobb részét valószínűleg Frank Ig. s társa Bolla Gábornak feltűnő magyaros öltözete ijesztette el. Közreműködtek a hangversenyen Piringer Róza k. a. ki szabatos s csinos zongora játékkal kellemes benyomást okozott a hallgatók kedélyére, valamint Farnék ur is megérdemelt tapsokat aratott természetos könnyűségű szavalataért. Mayer Károly Béla ur volt a hangbalom kezelője, kitől ügyes olvasása mellett több ihlettséget kívántunk volna egypár magyar dal előadásában. Bolla Gábor csinos magyar dalokat énekelt, de nem tudtuk mire magyarán a hidegséget, melylyel azokat előadta. Végül megemléjtük Grünbaum József zenekarát, mely lelkes játékkal nyitotta meg s végezte be az estélyt.

△ A „Kanizsai dalárda” felsőbb helyről kijavítás végett visszaküldött alapszabályai újolag feltérjesztetvén, most már a vépképeni megalakulást bizony várhatjuk. Ajánljuk azonban a működő tagoknak a gyakorlatokon való szorgalmas megjelenést, mert az előleges pontatlanság oly szünjeleket okozhat később, melyek az ügynek nem kis hátrányára lehetnek.

△ Lakatos Sándor april 6-án nagyszerű tánczoszort rendez, mely közben legjobb tanítványai közül 16-an az általa most szerzett „Zala Somogyi bokázó” című társastánczot fogják előjeitni.

△ Mult hó 21-én este 8 órákor néhány jól fegyverkezett rabló tört be a palini urolalomban Kanizsától 3/4-ed órányira fekvő Belga király jóságára. Először a schweizereshez mentek, kegyetlenül megköztözték az öreg urat s pénztét kicsikarván felmentek egy magyarul nem tudó francia főigazgatóhoz (General-Director) kitől szintén nagy mennyiségű pénzt vevén el, a két egyéntől mindössze elvettek mintegy 2000 ftot s egy igen nagyórtékú zsebrát.

△ Zala megyében az ujoneozás befejeztetett.

△ Gőzöny Ferenoz kapornaki járásbeli főszolgabíró Zalamegye 1-ső alispánjának neveztetett ki.

△ Mártius hó 30-án 10 rablót hoztak a helybeli rögtönítelő bíróság elé, kik fölött a tárgyalás már foly. Vádolvá vannak, hogy a mult évi junius hó 3-án Pöszén Vendel lelkésznel Muraközben történt rablásban részt vettek, továbbá Nedeliezen szept. 15-én Sártory földbirtokost és Scherf plébánost Allerheilingenben és több rablások Muraközben.

△ Hogy városunkban siliny rend van, az régi dolog s nem is igen mutatkoznak a javulások, de hogy még nagyhóton is nyakra főre muzsikálnak némely fogadóknak, az már igen-igen nagy rendtelenség. Előbbi években tapasztaltuk, hogy a feltámadási körmenet alkalmára legkevesebb söprés sem történt — hát ezuttal jó eleve figyelmébe ajánljuk az illetőnek; mert bizony maholnap odajutunk, hogy ily figyelmetlenségek a hatóság részéről még a szűrés emberből is kiverik a vallás iránti kegyeletet, kaputos ember ugy sem igen jár a templomba — innét magyarázható az is, hogy e tekintetben nálunk semmi haladás nem történik. Vallás, tanítástgy tisztelete, hol késtek az őji homályban!

△ Egy ködmenes atyafi Frank Ignác hangverseny közben a folyosón álló urakhoz-menvén, azt kérdezte, hogy merre kell menni, mire ezek a karzat ajtajára mutattak. „Hiszen már onnan lejöttem, ugymond, de azt mutassák meg, hogy merre kell lemenni?” Egy másik pedig egész lelkesüléssel tudakozta tőlünk: „Ugyan mondják meg a tens urak, hogyan kürtölhet az az ur a hegedűn!”

— Légrádtól Zágárra vezető vas ut terve. Körös megyében egy bizottmány alakult, mely feladatul tűzte ki, egy Légrádtól, Kopreincz, és Körösön keresztül Zágárra vezető, és a Buda-Pragerhof, valamint Steinbrük-sisseki pályavonallal össze-

kötő vasut építtetését kieszaközölni. Ezen bizottmány már folyamodott is aziránt, hogy ezen vonalokra nézve az előmunkálatok megkezdethessenek. (Hon.)

Kaposvár.

* Többé nem kell félni, hogy a kritikus termelési kerékrépával fontakadjunk, mint a legközelebbi őszszel is történt, midőn 2 frtért vettünk egy p. mérőt, s így is ritkaság volt. Ellátnak ezután bennünket — a termés itt rosszul ütven ki — Laibachból, honnét Boglára szállítva, hordóstól 2 krba jön fontja.

* Mélt. kaposmérői Mérey Károly főispán ur által, a kaposvári gymnasium építési költségeinek nevelésére adott vigalom jövedelmezett 1456 frt 78 kr. o. é. Ugyan az ő intézkedése folytán adakozásokból begyűlt 2043 frt 22 kr. o. é. és négy darab arany; így az eddigi begyűlt összeg tesz 3506 frt o. é. és négy darab aranyt.

* A lengyel felkelő vezér Lurovszki, kiről állítják, hogy a miechowi csata után agyon lötte magát, 1846-tól 48-ig a moabiták cella börtönében tartatott fogva és Microslavszkival együtt 1847. dec. 8-án halálra ítéltetett; 1848-ban megkgyelmezve, Buk mellett egy jóságán élt, melyet 1856-ban 35,000 rubelért vett. Langievitz a porosz egyetemre ment matematikaikát hallgatni. Ekkor testvérenek gyámpénzéből élt. Sulyos szembajban szenvedén, s tollal nem foglalkozhatván a legnehezebb számtani feladásokat fejből oldá meg. Felüdülvé Párizsba ment, hol Milbeiz táborokkal — mint ennek segéde — Napolyban Garibaldihoz csatlakozott, s ennek törzskarában foglalt állomást; később tanár volt a lengyel katonai iskolában Cuneoban melyet a piemonti kormány Oroszország iránti előzékenységből feloszlattott. (N-ts.)

* Garrard, londoni koronaékszerész az előkelő világ nagyban látogatta a napokban. Ott ki vannak állítva azon ékszerek, miket a walesi hg. menyasszonya Alexandra k. dán hercegnő ajándékol hoz. Az ékszerek közül a figyelmet különösen magára vonja a gyémántok és gyöngyökből készült nyakék, mellűt, és fülbevalókkal. Az összes ékszer készlet 2000 gyémánt és 118 drága gyöngyből áll. A két legnagyobb gyöngyöt a belga király a mult londoni kiállítás alkalmával vette, hol egy londoni ékszerész a híres Kohinoor gyémánt mellő állította ki. Az ékszerdiszítmények többnyire közporkori minták szerint készültek. Egy gyűrűt nagyon megnéznek, melyben hat drága kö van, és pedig oly rendben, hogy a kövek neveinek kezdő betűi „Bertie“-t jelentenek. (Az „Albert“ név kicsinyítője) A kövek következők: Beryll smaragd (emerald), rubin, türkisz, hiacint (jacint) s ismét smaragd. (N-ts.)

* A napokban következő című levél érkezett a postán Kaposvárra: „Hertelen Fuschkalusch Januschnak,“ e helyett: Hertelendi János fiskálisnak. Ily czímmel ellátott levelek aztán nem cauda, ha megjárják az operenciát is.

* Frank Ignác, a bakonyvidéki néphogodús, s egyik ismertebb zeneszerzőnk bennünket is meglátogat rövid idő múlva, bemutatni „Hangbalom“-ját.

* Az érdemes kegyes rendű szerzet gazdatiszti karának évi fizetését tetemesen felebb emelte, s jövedelmi százalékot is huznak. Meg is érdemlik; ott biztos a siker, hol a hűség és szorgalom illőleg jutalmaztatnak.

* A legközelebbi időben újra rablás történt Szenában; az oda való lelkésznek vitték el néhány ftját. E gazemberek melyik bandához tartoztak, — nem tudatik?

* A kaposvári urodalomhoz tartozó ordőségekből a tél folytán 63 db öz esett el. Itt aztán nem puffogattak hiába!

* Az urodalom bérleje megkezdte az őlfaszállítás a Kapos vizén. Az őlfát ráhányják a vízre, néhány, ember késéri s így haladnak a Duna felé. Olcsó szállítás. Hanem arról hallgat az irás, hogy habár vizon uszik a fa, mennyi szárad el belőle az uton?!

* Ujra kezdték felmelegíteni a hirt, hogy a zseli czi erdőkben majmot láttak, hihetőleg Kaposvárról inalt ki, mert biz itt van néhány példány.

* Egy somogyi ismerősünk szép meglepetésre ment ki pinczejébe. Három darab 5 akós hordóján következő feliratokat talált, krótával írva:

1-ső hordón ez volt: „Ezt nem veszszük meg, mert nagyon dohos.“ Felbontja a tulajdonos, az üres hordó csakugyan dohos volt, helyette a tele jó hordót elemelték.

2-ik hordón: „Ez sem kell, mert ez meg nagyon nyulós.“ Felüttetik az akóra, a hordó üres, s a bort belőle csakugyan — kinyujtották, t. i. a pinceajtón.

3-ik hordón: „Ezt sem használhatjuk, nagyon tiszta a fejtés.“ Az az egy cseppig elvitték belőle a bort.

Elképzelheti az érdemes közönség, hogy mekkorát néz ilyenkor az ember?!...

Nyílt posta.

Turulnak, Pesten: a küldeményt még ez időig nem értünk rá átvinni, azonban minden jót hiszünk. A „muzsuni sétákat“ mielőbb elvárjuk. A lantosoknak is adja ön át üdvözlötünket, P. G-nak Litér: Husvét után is küldheted; de messze ne hallasz; minden tekintetben rád van bízva a választás. Magán levelünk meg.

T. V-nak, Sz. L-ón: Nem jön a válasz. C. K-nak, Körömden: Ugyan ezt ízenjük.

K. Edsnek, Mohács: A nyílt posta előbb lett írva, mint ön pénzes levele megérkezett; innét a tévedés. Az új küldeményt még nem olvastuk át: köszönet ön buzgóságaért. A napokban kapja ön levelünket.

Balacsonyban, Nem oda, Bnda: e vers keserűbb lenne nekünk, mint a küldendő ürmös. N. Bajomba, o-l-nak: Jobb lesz a levél; versünk úgy is annyi van, hogy áralástól félünk; a kihagyásokat tenni kellett, mert sokat megprűszögött volt.

K. Gy-nak Pesten: „Kegelemnek rég pihen a pennája“ A családí sorsa körgyásat okozott.

P. S-nak: Világért sem lehet: a lap sorsa ne bántsa önt, a lap is jól áll, meg a kiadó is eddig. A Veszprémi lap terve pihen; elég rom van a provinciákön, bár ocséket lehetne felépíteni. „Faj, faj.“ — De kinek ne fája?!

A „Pesti Hölgy Divatlad“ t. szerkesztőségének: Az utolsó két számot nem kaptuk.

„Lengyel dal.“ Ily lelkesítő mellett nehéz volna csatákat nyerni. D-nak: Mihelyt rá érünk, válaszolni fogunk.

A Balatonpartra: Megkészt; előbb szívesen hallgattuk volna a muzsika szót.

„A nagyok arczképei“ irójának; hogy merte ön műtermét felállítani: van-e szabádalma a „nagyok“-tól.

„Ésarevőtelek.“ Adhatók; bár kissé száraz.

„Rágyujtattam a pipára.“ Es ön kísérte a lángészat?!

B. K-nak: Kanizsa: Kaptuk, de az idő ponton még válaszolhatunk.

Felelős szerkesztő: FODOR PÁL.

Gazdasági tudósítások.

Nagy-Kanizsa, márczius 30-án tartott országos vásárunk várakozásunkon fölült ütött ki, a mennyiben eddig általános pangásról kellett panaszkodnunk. — Gabona kevés szállított ugyan be, de más árucikkekben épen nem volt hiány s kelendőségnek örvendettek. Rendkívül nagy volt a behajtott marhák mennyisége, azonban itt vevők nem igen voltak, csak a mészárosok válogattak a javából.

Buza 3 frt 80 kr. — 4 frt 10 kr. Rozs 2 ft 20—40 kr. Arpa 1 frt 80 kr. — 2 ft 20 kr. Zab 1 frt 50—65 kr. Kukoricza 2 frt 20—30 kr. Hajdina 2 ft 10—20 kr. Burgonya 80 kr.

Kaposvár, Márt. 25. Ujra volt esendes esőnk; utána meleg nap, bár az éjszakák hűvösre fordultak. Az eső most oly gyakori mindig, hogy ritka nap, melyen ki nem veri a munkásokat a dologból; pár hete kértük, jelenleg sokalni is kezdjük. Szemlátomást nőnek a vetések, s ha ily kedvező idő marad, vagy etetni, vagy sarlózni kell több helyen, mert megdől buza és rozs. Kik még visszatartották is eleségőket, készek árba bocsátani, az idő úgy rájuk ijesztett; a piarezi reményeket még lejobb hangolta; ugyan szép ember legyen, ki spekulátiora nagy vételbe ereszkedik. Természetes, az ilyen időjárásban a gaz is bőven nő; lesz tehát konkoly, ha nem irtunk.

A kegyes rendű szerzet mernyoi urodalmában hallottunk gyapjueladásról; 20 frttal olcsóbban kelt, mint tavaly; ez évben megvették ugyanis nem gazdaságbeli gyapju mázsáját 185 frt és egy aranyon; jelenleg eladott 165 frt és egy aranyon; az urodalom gyapjuja finom, és évenként 260 mázsa körül nyirnak. Kisebb gazdaságokban maig sincs gyapjuvevő; könnyű lesz kibőjtölni a szegény pénztelen gazdát. Az eleségárakat így jelölhetem: Buza 3 frt 6—8 kr. Rozs 2 frt. Kukoricza 1 frt 58—60 kr. Arpa 1 frt 55 kr. Zab 1 frt 25 kr. Egy öl fa 7—8 frt. Egy mázsa széna 1—1 frt 20 kr. Egy kocsi szalma 3 frt. Egy akó bor 4 frt. Egy zsák burgonya 1 frt 5 kr. A kövér sertvés ára némileg szált, de azért a zsirnak 50—60 kron kel itezze; Ezt már megkell venni a kaposvári fogyasztó népek, ha török ha szakad; s így akarván a hentsek és kofák; szegény fogyasztók!! (m. p.)

Veszprém, Márt. 24. Nekünk is több jó esőnk volt, mi a piareziárakra nem a legkedvezőbbben hatott; volt többször alkalmunk látni Somogyi eleséget itt, mi a Balaton partí vasut vonal elkészülése óta ritkán történt; jele: hogy oda lent sem valami arányosan megy az élet a kereskedés és forgalomban. Időnk nagyon szép; mindenkinek kinn töndője van, a mező kert és szőlőkben van elfoglalva; kávéházak, casinó nappali órákban majd üresek, ha csak az eső vagy rossz idő be nem kerget bennünket; sok a torok baj, de veszély, nélkül. Eleségár: Buza 3 frt 80 kr. Rozs 2 frt 20 kr. Arpa 1 frt 95 kr. Zab 1 frt 50 kr. A jó bornak akója 4—5 frt., így sincs vevő; mindig félnek még a romlástól, bár a hűvös pincekben, fejtés óta szépen tisztulnak boraink. r. l.

Szigetvár, Márt. 25. Buza: 3 frt 24—30 kr. Rozs 2 frt 5 kr. Arpa 1 frt 60—65 kr. Zab 1 frt 40 kr. Kukoricza 1 frt 80 kr. Széna mázsája 1 frt 15 kr. Oly kitűnők őszi vetéseink, milyenre ritkán emlékezünk. r. l.

Márczius 26-tól fogva a „Korona“ vendéglő melletti volt Svágell Nándor rőfös kereskedésében 5% gyári áron alul **végleges eladás** tartatik, mely ezennel a t. cz. közönségnek közhírré tétotik.

Friss vetőmagvak u. m.

- Lóhere, valódi francia luczerna.
Lóhere, stájer vörös.
Réti here, fehér hollandi.
Perje, (Reygras) angol s francia.
Baltaczim, (Éspareet).
Czukor- s takarmány-czékla-répa.
Tarlórépa, fehér kerek.
Bükköny s mohar.
Mezei komacsin, (Timoteusgras).
Akácza, s különféle erdei famagvak.
Kerti veteménymagvak.

Továbbá:

- Marmarosi marhasó, fekete.
Tengeri marhasó, vörös.
Paraffin kocsi- s gépkenőcs.
Angolna, sardina s más különféle halak.
Sajtok, strachino, parmazán, ementali, groyi, schwarzenbergi sat., jó minőségben s jutányos áron kaphatók:

Fesselhofer József kereskedésében, (a városház-épületben) N.-Kanizsán. [6-5]

A vraszlói urodalom közhírré teszi: hogy Somogy megyében kebelezett Simonyi, Pati és Vraszlói koresmáit, hozzá tartozó épületekkel, belsőségekkel, szántóföldek- és rétekkel, és az ugynevezett uri-jogokkal együtt örök áron f. é. april. 27-én reggeli 9 órakor, és a reá következő napokban az urodalmi vraszlói irodában, hol előre is a feltételek megtekinthetők, elárvereztettni fognak. Vraszlón márczius 21-én 1863. [2-1]

Az urodalmi tisztség által.

Kész pénz. Földbirtokosok és gyártulajdonosok, községek, testületek és magányzók, kik elégséges biztosíték mellett, kölcsönt kívánnak felvenni, igen kedvező feltételek alatt, kész tőkét felvehetnek. Bérmentes felszólításokra közelebb tudósítást adnak, Frimont Henrik és nemes Angeli József Bécsben, Wandl szállodában 149. ajtó. [4-4]

LAJPNIK EMÁNUEL kaposvári kávé

ajánja magát a t. cz. közönség szives figyelmébe, következőkre nézve: Mind a nála megjelenő helybeli és vidéki számos vendég, mind Somogy és a szomszéd megyékben torjett ismeretesség és levelezési körénél fogva, azon kellemes helyzetben van: hogy a t. cz. nagy közönségnek szolgálatára lehet ingatlan földbirtokok, házak szerzése, cserélése, eladása vagy haszonbérbe szerzésében. Biztos tudomással szolgál vételre eladásra, legyen az erdő, őlfa, gőből, lovak, gyapju, juh, sertvés, eleség, takarmány, épületfa, gépek, bor, igavonó szarvasmarhák vagy bármely az üzlet, kereskedés és gazdaszat körében előforduló tárgy. Szerez vételre, eladásra állam- iparpapír és sorajegyeket, s mindezt parányi díjért.

Azért felkéri egész tisztelettel fentnevezett mindazokat, kik bármely tárgyat venni, eladni, cserélni vagy haszonbérben birni kívánnak, magyar vagy német nyelven irt, s bérmentesített levelekkel hozzá forduljanak. Hol kell, a szigorú titoktartásról biztosítatnak az illetők. (6-5) Wajdits József kiadó, lap- és nyomdatulajdonos Nagy-Kanizsán.

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

Megjelen a lap legalább egy iven július hó 1-től kezdve minden hó 1-én, 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postáni szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt., félévre 3 frt. — Minden egész éves előfizető a lapulajdonos kölcsön könyvtárát az addig fentálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyílt tér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések négy hasábos Petit sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. s bélyegdíjért 30 kr. fizetendő. — A beiktatási díj s a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, úgy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Fénysugarak Mecsekháti ur „árnyoldalai“-ra.

I.

Die grossen starken Goister,
Beschämt oft ein Schulmeister;
Der in dem Hirtenamt,
Von reinem Eifer flammt.
Schubart.

Sokáig töprenkedtem rajta, vajjon csak úgy négy szem közt, vagy nyilvánosnak megfelelő nyilvános uton tegyem-e meg jószándóku — de nézetem szerint nem épen fölösleges — megjegyzésemet a „fény-és árnyoldalak“ IV. cikkére? — Összevetett pro et contrák után az utóbbiban állapodtam meg, mert ez uton könnyű szerrel alkalmat vehetek magamnak, bele-szólni a hazánkban általán, — s így megyéinkben is annyira szükséges, ép azért gyakorta szőnyegre kerülő tanügyek körüli eszmecserébe.

Népnevelés! — száz meg százszor felhozott, újra ismételt, sürgetve szorgalmazott, megtestesülésére váró oly ige, mely egyszerű kiejtésében is magában hordja már felkiáltó jelét.

Népnevelés! — jövőnk kulcsa, kincseink bányája, reményeink záloga, jólétünk, boldogságunk napi kenyere...!

Nem csuda, ha annyian, oly lelkesedéssel

rántanak kardot mellette, annyi szakavatottsággal, figyelmes körültekintéssel, oly részletes bonczolgatással szólalnak fel érdekében.

Ezt teszi Mecsekháti barátom is „fény-és árnyoldalai“ IV. cikkében, midőn a „Vezér“ leveleiből, illetőleg azok egynémely pontja ellen kiindulva, nagy tapintattal, egyenesen a dolog vellejébe, a népneveléssel ex offo foglalkozó iskolamesterek állomása bonczolgatásába vág.

„Itt látom én a bajt és pedig — ad portas“ mondja.

Igen helyesen! — míg magát a zavaros forrást meg nem tisztogatjuk, hasztalan szomjazunk üdítő itatra; míg magát a beteges gyököt meg nem nyesegetjük, hiába tördeljük fatyú növéseit; míg szorgalmas öntözgetéssel a törzsöt magát föl nem neveltük, sikertelen sóhajtozunk ágai gyümölcsei után. A hol baj van, gyökeresen orvosolandó az, mert elvégre is kiüti kóros fejét ujjalag, ha elevenére nem hatunk, — ha magát a causa causae-t alapostól ki nem pusztítjuk.

Jól felfogta cikkirő a neveléstudomány fő-fő szükségletét; tudja, hogy nem csak az oleaster, de még az olvetett oliva is — oleasternek növekszik, csak, ha törzsébe nem oltjuk a szelid oliva nemes ágacskaát.

A nevelés ügyében első a tanító ügye.

E tanító-ügyet, illetőleg annak „árnyoldalai“ bonczolgatva cikkirő, egypár tollhíbat szalasztott ki, melyeket — csak csupán sajtójavító szerepében — szabadjon néhány észrevétellel kísérni.

Nézeteit mintegy summa summarumképpen ezen szavakba látszik összevonni: „egyszóval tessék nekem megengedni, hogy a tanító mostoha helyzetének a legtöbb esetben épen maga a tanító oka, egyik vagy másik tekintetben,

Gravis est hic sermo! — semmiképpen sem lehet helybenhagynunk. Vakmerő állítás, melytha ez utóbbi szavak „egyetlen vagy másik tekintetben“ parányit szelidítenek is; de az a „legjobb“ — „épen maga“ oly erős, árnyoldalos kitételek, melyek helyett untig elég volna a „sok“ — „épen maga is“ — untig elég! Ez azon pont, azon árnyoldal, melynek némi szelidítése végett akarok felszólalni.

A „legjobb“ bizonyos mennyiségnek legalább háromnegyedét szokta tenni, — legalább! már pedig Somogy-Baranya megyékben — mert csak is innen következett cikkirő — az ezen értelemben vett „legjobb“ nem lel elegendő védvekre practice, — az árnyoldalak IV. cikkében nem lel olyanokra theoretica.

Mily szomorú helyzetben tengődik sok iskolamester, ugyszólván mindenki előtt ismeretes

TÁRCZA.

Igazság!

Mind hiábán! a világgal
Azt már el nem hitetheted;
Érdök nélkül tud lángolni
Igazságért szereteted!
Az igazság almafáján
A tavasz ősz — ez a kigyó,
Bármi bölcsen, csak így sziszeg:
Ez igaz: mert nekem így jó!

Es habár az igazságért
Keserves, szép halált hálnál:
S hiszi a bölcs szerelmedet;
Igy szól: de nagy bolond valál!
Kettő közül választani
Kis észszel is nem oly nehéz:
Élj a halj meg az igazságért,
Mint bolond — vagy magadra nézz!

Ez titka a bölcseségnek,
Annak a mély tudománynak,
Mivel néhány üres fejt
Urak oly nagy képet vágnak!
Mig mások úgy magasztalják
Ezt az ősz — én úgy lenézem!
Választottam: az igazság
És koldusbot — osztályrészem!
CSEPELY SÁNDOR.

Virágokráták

a zala-somogyi hölgyek számára
KEMPELEN GYÖZŐ-től.

II.

Ismét egyszer egymás mellett ültünk, én és szép barátnóm.

Kandalló parázsa mellett lelkesedve szölkünk a szívnek szent frigyéről.

Egyideig alig hallók egymás szavát; szünni nem akaró kocsirobaj tanúsítá, hogy a fiatalság ismét táncvizigalomba megyen, találkozni, is-

merkedni, lélekfrigyét kötni, közel hozni szíveket egymáshoz, egymásba tenni szerető kezét.

A szív, ha szeret, de úgy, mint szeretni kell, mélyen, forrón, igazán, változhatlanul, oltár, melyen csak szentnek van helye; gazdag föld, melyben csak balzsamillatu ritka virág terem; égboltozat, melyen nap tündököl, a boldogság ragyogó napja, és fényes csillagok, a megelégedés, a hála, az üdvözülés csillagai; onyhe berek, melyben csalogány dalolja mélabús panaszát, vidor zengeményét; terebélyes tölgy, sasnak, véresének helyet nem adó, csak szerelmesen bugó gerliczének; tengersizem az érzelmek legmagasb tetőjén, mely fogas csukát nem, csak aranyhalacskaát tűr meg kristálytiszta forrásvizében.

Olyan szívek, melyeket a szemnek bővöltes ragyogása maga hangos dobogásra készítet; melyeket az ajak rózsapiros színe, bűvös-bájos hangja, lélek nélkül birtokvágyra ingerelni képes; melyek kicsiny kéztől, apró lábtól, liliomderéktől elragadva, mondják, hogy szeretnek, — téves uton járnak.

Szövetkezés lehet ebből megismerés nélkül; szövetkezés hosszú élet hosszú napjaira, megvásárolt virágtalan mező, pusztá nagypénteki oltár; szürkeszínű csillagtalan égboltozat, üres berek, kopár bérczetet, minden, minden, csak a szívnek való, igaz frigye soha!

Reménynek szép, ezerszínű szívárványát kell, hogy megelőzze virágot elővarázsló, csöndes harmat eső; szívek frigyét kell, hogy megelőzze lélek frigy kötése.

Legszébb palota ledől, ha nincsen alapja; égis nyuló jegenyefa leomlik, ha nincs gyökere; szív frigyének egyetlen alapja, életadó gyökere testvérlélek szeretete, becsülete.

Szerelem a szívnek viruló tavasza; minden lépten áldás tekint felénk.

Szerető szív tavasz első napján virágot meggy szedni erdőbe, mezőre.

Szebb a jáczint, mint egyébkor; sötét zöldje reményt mutat; patak partján kis ne-felejt állandóság felől beszél; rétnék karsu lilioma szűzies szemérmes lehel; rózsza nem tetszik, boldnak fordulával mindig újra nyílik; pillangó, könnyelmű rovar, egy virágról másik felé szállong.

Szerető szív tavasz első napján, holdvilágos estén szabadba megy csillagtengert nézni; esthajnali csillagfényben ragyog; sem is egy e csillag, hanem kettőnek egybeolvadása; nem tudja még, milyen nagyon szeret, mégis azt gondolja, a csillag egyik fele lelke, másik fele az ő lelke!

Szerető szív tavasz első napján kágya fülemile bús panaszát; örömdálnak tetszik neki; elhagyatott árva gerle panaszos bugyru szerelmenek, boldog szerelmenek hangja; gyagyadt fényű szentjánosbogárka, rózsaszínű csillag fényviszhangja.

Szellem láthatára öntudatlan ragul; ész munkája könnyebben foly; kéznek dolga nem oly fáradtságos.

Érzelmeknek tiszta lángján megdicsőült, magasabba emelkedő Phönixmadár minden szív, ha való, mélyen forró és igazán szeret.

Phönixmadár nem keresi rózsát, soklevelű, sokszor nyíló rózsát; kelet ritka szép virága, kertek kincse, nagy becsű aloe, száz évben csak egyszer virágozó, emelkedett vágyainak célja.

És mikor a két szív egyetzer találkozik, mennyi öröm, mennyi bűbáj, mily édes éden, mi teljes mennyország!

Hallgat az ajk; a lélek tükre, a szív viszhangja, a szem, beszél csupán.

Egyik mondja: Én szeretlek; a másik: Én is. Egyik: Régen szerettelek, csak nem

dolog; mint áldozza, mint omészti fel állomásaiban önmagát — csak az tudhatja, a ki látta. Én láttam, pedig nem egyet, láttam többet. Nagy tapasztaltsággal ugyan magam sem állhatok elé, de annyit jólélekkel elmondhatok, hogy sok iskolamester élete szakadatlan áldozat, szakadatlan küzdés, pályája kezdetétől a sirig. Ez önfeláldozásnak, igaz, ő maga legfőbb oka — mért nem hagyja oda halátlan pályáját, mért nem keres kevesebb fáradságot s nagyobb jövedelmű állomást! Naphosszat szívni a gőz-büzös levegőt; reggeltől délig, innen estvélig elveszteni emberfölötti türelemmel, a műveltség lehető legalsóbb fokán levő, igen sokszor minden faraghatóságra tökéletesen alkalmatlan sőpredéknek sőpredékével; megizzadni facsaró vizig, kibeszélni lelkét, mindennéven nevezendő fordulatot, taktikát előszedni, míg a csemetéből csak annyit kivehet, mi neve? törni magát egész áldott éven át, s fáradságának sem szellemi, sem anyagi hasznát sokszor egész áldott éven át nem tapasztalhatni — valóban nem lehet egyéb önfeláldozásnál. — Mikor végre teendőit végzi, vigaszt lel tán csendes családi körében?

Boldog tanító, kinek csendes családi köre van; mily sokszor megifjodik benne, felüdülve testben lélekben, — mily sokszor megmenti őt a kidőléstől, végelestüggedéstől!

De hát mikor a szegény család künnyizzada mezőn, ásva, kapálva, mint az utolsó napszámos — mikor ez sincs lion, hogy magát legalább kissé kibeszélgethesse vele, mit tesz?

Előkeres egy heverő kapát, maga is kibalag a mezőre... Kapálgat csendesen maga is, — és eszébe ötlük a gondolat: ugyan nem volna-e tanácsos soha vissza se térni többet ama terhes foglalkozások közé, hanem itt maradni a mezőn, tördelni a szívós göröngyöket, melyek legalább hálásan visszafizetik a tiszteres magot — megtermik a szükséges napi kenyeret.

Mert a nép ritkán termi ám meg a ráfordított fáradság tiszteres magját; bár a mindennapi kenyeret adná meg jó szívvel, panasz nélkül.

Kényszeríteni kell rá!

Kár volna szegény népért, mikor amugy is oly ügyefogyott, saját magával is jötehetetlen — sőt hajtja a kifáradt iskolamester, — és tovább kapál.

Hányan nem tudják, mit tesz iskolamesternek lenni! Megvetik a szegényt, kinevetik hosszú tágas kopott kabátjában élezeskodások gúnytárgyává teszik — „jőj fel, kopasz, jőj fel!“ kiabálják a kor neveletlen gyermekei a népnevelés kopaszfejű, aszott arcú Elizousának — miért oly balga, hogy feláldozza magát haszontalan pórsihederek sikertelen nevelésével?! miért nem tesz csudát, miért nem készíthet agyagból porcellánt, rézből aranyat: legalább divatos atillát is viselhetne!

De mit tehet aztán róla, ha a pórral egy rangra jutott; ha megvedlett ruhája, — mely még a régi jobb kor emlékeként fityeg világ dicsőségével jóllakott életuntsággal gazdája tagjain — elpirult szégyenletében amannak cifrára szüre mellett? Mit tehet róla, ha ily s hasonló kül- és belállapot akaratlanul is a „porig hajló popularitás“ soha nem óhajtott régiójába vetette?

Se mostoha helyzetnek vajjon legtöbb esetben ő maga volt-e oka?

Nemde nem annyira fény- mint inkább árnyoldalak?!

Pedig nem egyes egyén, hanem egész osztály száralomra méltó tükre ez. Ha nem hiszitek, menjetek, kérdezzétek az elaggott, megöszült őszinte öregeket — nem fogják nagyítani a dolgot, sőt el is hallgatandják tán a legvérszűbb sebet — mégis elég, sok is lesz a mit látni, hallani fogtok.

TURUL.

A Hooibrenk rendszere, vagy a szőlőnövény magas metszése ellen tett kifogásokat illető észrevétel.

A szőlőtermelésről jeles, és minden szőlő tulajdonos tüzetesebb olvasására oly igen érdekes munkát irt, s így a honi szőlészeti terén magának nem kis érdemet szerzett Gaál Alajos urnak a lap 7. és 8-ik számaiban a Hooibrenk rendszerre ellen okadatoltan megjelent terjedelmes felszólalására; miután én, nyiltan megvallva, ezen rendszert csak elvileg ismerem, de gyakorlatban látni még alkalmam nem volt: azért ez érdembeni ellonszólást e téren szakavatottabbakra bízván; addig azonban ezen felszólalás megezőfólsára, részemről ezen kezelés tekintetében elengedőnek tartom, a szőlő physiologiájában magának jeles ismereteket szerzett Lukácsynknak, a „Korti gazdaság“ 21-ik számában 302-ik lapon olvasható azon megjegy-

zését: hogy az illető kezelésre „az élénkebb növények minden esetre ajánlatosabbak.“ — Mit én is mondhatok a magas metszést kizárólag számos évek oltási-alkalmazásom után.

De még bővebb tanúságot adhat erről fíradhatatlan Lukácsynknak ugyanazon lap 24-ik számában 344-ik oldalon olvasható megjegyzése, a Hooibrenk szőlőművelési modorának, a társulati kertbeni eredményéről; — melyet ha felszólaló ur figyelmére méltatand, bizonyára észlelni fogja, hol kelljen ezen rendszer eredményében mutatkozó hiányok okát keresni?

Részemről tehát az általam gyakorlatban ugy som látott Hooibrenk rendszere mellett jelenleg egyenesen szót emelni nem akarok; de miután az ezen rendszer elleni felszólalás az általam számos éveken át kizárólagosan alkalmazott, és a Hooibrenk rendszeren még messze túl tevő magas metszést sújtja; — annak védelmében elvileg felszólaló urral harcban bocsájtkozni nincs szándokom, mivel elégségesnek tartom Gaál urat felkérni: tegyen maga kísérletet néhány tőkével a Hooibrenk rendszer alkalmazásával, s figyelmezen munkálatainál Lukácsynknak alapos megjegyzésére.

Továbbá, hogy magát felszólalásának valódiatlanságáról a posteriori még bővebben meggyőzhesse, kísértse meg mindjárt az ön rendszeremet is. Melyről is utasítást adni itten azért helyén találok: hogy azt más ügybarátok is megpróbálhassák, és a felett itélhessenek.

Választassanak azért valamely élénkebb növelésű p. o. szagos- vagy bajortőkék, csak no kadarka, mely arra épen nem látszik alkalmatosnak, azért mert ezen faj a meghozott számos fűrtjének érlelésében elmaradni általam is tapasztaltatott. — Hagyattassék meg ezen tőkéken két-három venyige-hajtás, a többi mind eltávolítatván, és ezek mindjárt a legközelebbi száraz időben vigyázza, földszintesen lehajtatván, földdel takartassanak el, mely azután tavasz kinyíltával széthuzatván, felegyenesíttessenek és fölül őszközöttessenek, a karó is elmaradhat, legkivált ott, a hol az nincsen szokásban. A mint azután a termés mutatkozik, a venyigék hajtásrügyeiből s a hajtásokon már több fűrtfejlődés nem várható, mit onnét lehet tudni, ha a fűrt után már nem fűrt, de csak velek mutatkoznak, akkor mindjárt a legutolsó fűrtöcske utáni levélnél valamennyi venyige-hajtás lecsipendő, s ha a tőke fejből venyigehajtások találkoznak, azokból a két legizmosabb meghagyandó, a többi kiszakítandó. — Monnyiben a tőke fején hajtás nem lenne, — a tavali és most termő venyigehajtások legalsóbb rügyeikből kifakadt két új hajtás végei nem lecsipendők, sőt szabadon fejlődni engedtetten, minék következtében a tőkének egész oreje a fűrtök izmosodására, és a két venyigehajtásra maradván, a kimerüléstől szó nem lehet.

Hogy pedig ezen meghagyott venyige-hajtások

tudtam. Másik: Évek óta te vagy gondolatom; minden vágyam lelked rokonszenve, szivednek rokonérzelmé. Egyik: Tehát szeretsz? Másik: Hiszen tudod! Egyik: Mi boldog vagyok! Másik: Üdvözülök.

E perc a föld mennyország, a valódi tükély.

A két szív megkötötte frigyét.

A remény szívárványa még az égnek egyik felén; a másikon már a napnak tiszta ragyogása...

E percztől, mint „Vadon fiának“ ihletett költője mondja, érzélem határán belül megszűnik az egyén, két léleknek egy lesz gondolata, két szívnek egy dobbanása.

„Csendes a ház — írja Vörösmarti — ah de nincs nyugalma; fölveré azt szerelem hatalma!“

Jellemzilárd, csataedzett férfi gyermekké lesz; egy szó, egy mosoly boldogítja lelkét; lábához borul nem a leánynak, hanem a gondviselésnek, mely ennyi sok édes érzellemmel megáldotta; leány elé azért térdel csupán, mert a gondviselés áldását ő benne látja; komoly ember, gondolkodás, észlelődés higgadt fontolás embere bársony kéznek érintésén összeressen.

Gyöngö, gyöngéd, kedélygazdag ábrándos leányka szilárd szírtté válik, melyen meg kell törni minden esábnak, minden vágnak, minden érező szívtől idegen reménynek.

Mikor két szív frigyét kötött, nincsen egynek saját gondolata, másinak meg nincs külön reménye; a mit egyik beszél, gondolta a másik, kívánja ez, mire amaz vágyik.

A leány ifja szemével néz, míg ez kedvesének ajkaival beszél; a szív csak jóra képes, szépre és nemesre s ezt is nem önmaga teszi; szent érzellem oltártüze minden tettének forrása.

Tiszta nyári napon forró napsugára vilá-

gítja háznak fehér falát; fehér falról világsugár visszalövel átelleni házra; szerető szív napvilágnak önmagát nem tartja soha; kedvesének drága lelke örömeinek fényvilága; ő a jót az áldást csak visszasugározza.

Éltem élte, szívem szíve, lelkem lelke, világom világa, — mondja egyik a másinak, pedig megszűnt lenni külön szívek, külön lelkök és világuk rövid multban, jelenükben, hosszú hosszú örök jövőben.

Mikor a férfiu félve, vágyva, tartózkodva, sovárogova ajkát érinti a leánynak s a leányka elpirulva, szégyenkedve fejtét ifja kebelére hajtja; mikor egyik szív a másik dobbanását érzi, mindkét szempár földöntúli boldogságban ragyog földi vágyak nélkül: megkötve a szívnek frigye nem mától a jövő napra, nem az élet egyik korszakára, hanem egész jövődre, emberélet tartamára, siron innen, siron tulra.

Szükebb lelkü embertömeg nem hiszi a szív frigyének tartósságát.

Fa is kétszer hoz virágot meleg őszi napsugárnál; erdő minden évben újra lombot ereszt; kert és rét virága nem csak egyszer nyílik.

Őszkor virágozó fának nem érik gyümölcse; kétszer rügyező bokornak sárga lombja; kertnek disze, rét virága nyár multával bágyadt szint.

Igaz, lehet kétszer is szeretni, ravatal ha emelkedik élő s halott kedves közé; a melyik a földön maradt, szíve újra lángra gyulhat hasonlóért, jobbert, nemesebbert; lelkében szent marad elköltözött szívtestvére iránt kegyelet oltára.

Ez az érzellemnek földön új föltámadása nem a léha csapodárság, mely virágról virágra száll; egynek színt megbámulva, másnak bársony levelin pihenve, harmadiknak szívfja mézét.

Igaz szív a ravatalon innen egyszer egyet tud szeretni csupán.

Csalódás vagy megcsalás nem ok arra, hogy mást s ismét mást szeressünk.

Szegény ember egy kincsesel bir, az a kincs egy fényes gyémánt aranyba foglalva, gyönyörűen tündökölve. Fényes gyémánt földre esik, darabokra zuzik; minden ember látja, tudja, hitvány üveg darab volt csak. Ám a szegény ember megsiratja drága kincsként. Neki igaz gyémánt vala, annak tartá, annak hívé; igaz gyémántot vesztett el benne.

Menjen el az üvegeshez, vágasson helyére más üvegdarabkát? Vége örömeinek, elveszett bizalma; vesztését másik igaz gyémánt sem pótolja.

Könnyedén könnyelmű, gondtalanul gondolatlan hiszi csupán, hogy az ember szíve többször virágozó rózsza, lombját megújító berek, újra kizöldelő mező.

Tiszta égnek buzavirágszínű boltozatán ezer csillag ragyog; véges ember véges szemmel hullni látja csillagokat; véges észszel ugy gondolja, csillag esett le az égről.

Tiszta égnek millió örökfényű csillagszeme közül egy sem hull a földre soha; ami esik, látszat csupán, egyes világ fényének túlaradása.

Változó szív érzeménye állandólag fényt nem adó, változandó, elmulandó csillaghullás.

Igaz szívek való frigye oly virágból köt bokrétát, soha el nem hervadandót, minők tavaszon tul, nyáron innen nyílnak, öröm- s boldogságnak mezőjében...

A tűz kialudt a kandalóban; gyertyánk elfogy; figyelmeztet, hogy a fővényóra éjnek másik felét jelzi.

Menjünk nyugalomra; álmodjunk a szívnek illatadó virágról, legközelebb a kéznek szent frigyéről beszélgetünk.

annál nagyobb erővel fejlődhetnek, a kacsák is lecsipendők, de no mindjárt a rügynél, mert ekként ezen rügök hajtásnak indulnak, s vége a jövő termésöknek, mit én az élénkebb hajtásu szőlőknél p. o. a zöld szagosnál, augusztusban is tapasztaltam, hanem az első 3-4 kacsánál a lecsipés a 3-ik levél után történik, a többi 3-4 kacsánál a 2-ik s úgy azután a többi kacsoknál az első levél után mindjárt tétethetik. Ezen meghagyott venyigo-hajtások azután jövő évre adandják a termést, ha a szőlő után a termést hozott tavali venyigék levagdaltatnak. Ugy azután ezen új termelésre hagyott venyigohajtások ősszel ismét ovatosan eltakarandók.

Ez mostanára elég legyen Gaál urnak meggyőződésére, különben utasítom mind Gaál urat, mind Hooibrenk urnak több más ellenőit, a külföldi lapok, és jelesül a Frauendorfi kerti ujság 43-ik számára, melyek Hooibrenk urnak Frankonbani fogadtatásáról s különösen a francia császár tüntetéseiéről szólnak.

Ezekből látni lehet, a növény- és terméke kezelés tudományának oly magas fokozatán álló francia nemzet törekvési nagyságát: mert nemcsak a francia nemzet, de annak az egész világra is oly nagy hatást gyakorló uralkodója is annyira utána van a nemzet gazdagságának és jólétének, a termelés bővítésére általi emelésén, és azért megfosztott erőjével iparkodik, magának a növények termelése körül bővőbb ismereteket szerezni!

Mert míg nálunk egyetemünkben a növény kezelés tudományozása, a lehető legszűkebb határok közé szorítatva pang, — miután ez, az amugyis egyes és még rendkívüli oeconomiae ruralis tanárának feladata; — addig, mint ezt nekem Széchenyi Béla grófnak marozali kortérsze Garnier János is mondotta, Párisban minden jeles növény kezelésének tanításában, különös egy azzal kizárólag megbízott tanár fáradoz, mint p. o. a baracktermelés tudományát, a monreuki baracktonyészásban világhírré kapott Lepéro tanítja.

Egyébiránt ha kívántatnók, kész vagyok a szőlész közönségnek további utasításaimmal szolgálni, nemcsak a tőkéken létező venyigo-hajtásoknak meghagyásából, még bővebb termést is nyerni, de ezen termést még a következő évben is még magasra emelni, és pedig a tőkék kára nélkül.

Az magától értetődő, hogy a trágyázás ezen kezelésnél nem nélkülözendő; miután a „Kerti gazdaság f. é. 30. és 31. sz. a. lapjaiban különösen a kirándulás Rajna vidékeire felhozott jeles és oly érdekes cikkekkel kitészik, hogy a trágya még a világhírű rajnai bort adó szőlők kezelésénél is alkalmaztatik.

Különbözik nagy nyereségemnek tartanám, ha az általam igen tisztelt Gaál Alajos ur saját tapasztalásából meggyőződnék arról: hogy a növények közt talán a legnagyobb termelő képességgel bíró szőlő a természetből nem ok nélkül adományoztatott meg azon erővel, minélfogva annak a magas metszés ártalmára nem lehet, értetődő, ezélszerű kezelés mellett, és ő is inkább törekednék szőlészeti képességének felhasználása mellett segédkezet nyújtani a szőlőtermés öregítésében.

Rigiczai idős KOVÁCS JÓZSEF.

A kaposvári gymnasiumi igazgatósághoz érkezett következő utasítást, mint a szülők- és tanulókat egyformán érdeklőt — jónak láttuk e helyen közölni:

A gymnasium 1-ső osztályába fölvételre vonatkozólag m. é. október 12-én 65509. sz. a. kiadott a általam ugyancsak m. é. október 28-ról 454. sz. alatt közölt helytartótanácsi intézkövény némely gymnasiumi igazgatóság által akkép értelmezett, mintha ezentúl a gymnasium 1-ső osztályában felvételre a 4-ik elemi osztálynak nyilvános tanodabani bevégezése okvetlenül kívántatnók, — s e célra a kívánt készült-ségnek és ismereteknek magán tanulási utján megszerzése nem elégitotnók; minthogy továbbá tapasztaltatott, hogy a gymnasiumi felvételre vonatkozó szabályok pontosan meg nem tartatnak s a részben eltérő eljárás követték: a melyért m. k. helytartótanács szükségének látta ez ügyben a gymnasiumi igazgatóságok részére a következő utasítást kiadni:

Minthogy a közép tanodákra vonatkozó ideiglenes szervezési szabályzat 60-ik §-nak 2-ik pontjából világosan kitűnik, hogy a gymnasium 1-ső osztályában felvételre igényelt, az elemi iskolákban előadandó tantárgyakat az illető ifju magánaton is tanulhatja, a gymnasium 1-ső osztályában felvételre, egyedül csak az kívántatik, hogy akár nyilvános elemi iskolában, akár magánaton tanult legyen, a felvételre igényelt készült-séget és ismereteket az illető tantárgyakból nyilvános elemi iskoláknál letendő vizsgálat felőli bizonyítványát igazolja.

Ott, hol négy elemi osztály létezik, s a gymnasium 1-ső osztályába fölvendő ifju nyilvánosan tanult, a felvételre a 4-ik elemi osztálynak bevégezése okvetlenül kívántatik; s ha ily helyeken valamely ifju a 3-ik osztályból kívánna közvetlenül a 1-ső grammatikalis osztályba felvételt, minthogy ez esetben két tanév össze vonatnók, ez egyedül csak kivételes esetekben a m. k. helytartótanács különös engedelmével, és az eszközölhető, hogy a fölvendő ifju a 4-ik elemi osztály tantárgyaiból magánvizsgálatot letenni köteleztetik.

Ott, hol a három elemi osztályu iskola akkép van szervezve, hogy a gymnasiumi felvételre szükségelt tantárgyak már ezen három évi tanfolyamban előadtnak s ezen iskolák a gymnasiumi felvételre érvényes bizonyítványok kiállítására jogosítvák, a kérdéssé fölvétel a 3-ik osztályból is történhetik.

Végre megjegyeztetik, hogy minden esetekben az elemi tanodákban letett vizsgálatrai tekintet nélkül, az említett szervezési szabályzat 60-ik §-sa szerint a gymnasiumi igazgatóságok jogában áll, miszerint a fölvendő ifju, hogy kellő képessége és készült-sége felől magának meggyőződést szerezzen, ugynevezett fölvételi vizsgálat alá vonhassa.

Ezen utasításnak s illetőleg a gymnasium 1-ső osztályában felvételre nézve főtálló szabályoknak szoros megtartása végett a m. k. helytartótanácsnak f. é. január 29-én 6176. sz. a. kelt intézkövény folytán az igazgatóság ezennel felhivatik.

Kelt Győrött 1863. márczius 12-én.

Kádas Rudolf,

k. tanácsos, győri tankerületi főigazgató.

Rigicza, márczius hó utolján.

Nagy szerencsétlenség érte bácsamegyei levelezőnk tudósításaként az ottani 1-ső osztály néhány tagját: ugyanis míg egy szerencsétlen párba következében mind a két fél életéhez kevés a romény, addig a veszély a hymen alig kötött korszokuit is tépni kezdé? mert az ünneplés esküt követő nap folytatott dalidónak egyik hőse az új férjre 15 pohár bort, ugyanannyi kávét s t. e. f. köszöntvén — a minék a szerencsésen ura is lett, de vesztere, mert reá oly dühbe esett, hogy megkötözni és öntözni kellett annyira, hogy még javulásának híre sem szárnyal. — Ez ismét egyik szomorú példája az alvidéki szokásos ivási vitázásoknak.

A bácsamegyei Szivacz helységbeni új forrás. A mult télen hírvél adatván nekem, hogy némely rigiczai lakosok Szivacz helységében támadt, s némi híre is vergődött forrásból hordókban vizet hoztak, és azt az itteni lakosok széjjel hordogatva, külső- és belsőkép használták, és pedig némi eredménnyel.

Hogy tehát a valót megtudhassam, irtam az ottani ref. lelkész urnak, régi jó barátomnak, kinek válaszában alább közlöm a t. olvasó közönséggel, hogy abból a valót megérthessék s láthassák is az itteni posták rendeltetésének egy példáját.

„Tekintetes ur, szeretve t. barátom uram! E f. év febr. 16-án kelt, s nem előbb mint márczius 10-én kézbesített hozzám czimzett nagybecsű levele által magamat lekötöztetve érezvén; vagyon szerencsém a felhozott tárgyra vonatkozó válaszul imo ennyit írni:

„Ugyanis a mi az elhíresedett forrást illeti, — annyiban érdemes a közfigyelemre: hogy az több év óta létezésének jelét adva — különösen téli napokban — a midőn a föld színét hó fedte, — bármely hó magasságban — legott olvadásba ment azon hely — hol most napjában viz bugyog fel — még pedig tompa moraj kíséretében.

„Nyáron által bármint száradt is ki környezete — mindig nedvesen maradt, azonban oly süppedékes: hogy a hordás alkalmával nem kevés hátrányt okozott, kellő közepén állván az udvar azon részében, hol szokás szerint a nyomtatás végett szérű alakult. Ezen bajnak elejét vevendő azon szerb lakos — kinek birtokában volt — a nevezett kis területet téglavetőnek akarta használni; — de mind híjában, mert a kitörendő forrás, magának utat akarván nyitni, az ellenében vetett gátot ostrom alá vette.

„Azonban esere utján sikerült egy német ajku r. katolikus atyafinak — az előbbi lakossal egyezkedni, s ennek következtében a lapos offensionis ásáshoz fogott a legközelebb mult nyáron, s mihelyt 1 1/2 ölnyre lehatott, — és szemel előtt viz csillámlott meg, működésével azonnal felhagyott, igénybe véve egy hozzukás kocsiltrát, melyen szolgálatra kész gyermekei a csudaviznek keresztelt zavaros rámpáshoz hasonló folyadékát felhozandók, le- és feljarkáltak.

„Mindjárt kezdőben a szárnyra kelt hír csáborejének engedve — családommal a hely színére mentem, és már akkor is a vidékről — néhány gyöngédkedővel találkoztam: kik gyógyulás után epedő áhítattal itták azon vizet, melyből korsócskájokat megöltvén — távoztak — miközben jó szántokból, egy bádög itzébe néhány krajczárt vetettek.

„Jelenlegi működési gyarapodását a forrásnak az mutatja, hogy napjában tizszor is felbugyog, s annál fogva mindig szolgáltat vizet, melyet már a Dráván tuliak is kezdenek hordani, s minokutána különböző kül- és belső bajok a veledelés által (állítólag) megszűnnek: a rögtönözött nádfedél alá jutott kutalaku forrás a szerbek által egy szent képpel ajándékozott meg.

„Annyi bizonyos, hogy a viz mintegy olaj vegyített nyulékönységgel bír, s annál fogva ize a rendszer kúti víztől nagyon elüt — azért is megérdemlené a szakértők buyárokodását — maradtam Uj-Szivaczon 1863. márczius 20-án stb. mind végig hálás igaz szolgálja Gózon Zsigmond m. k.”

Ennyit tehát tudnánk az érdemes lelkész ur értesítéséből, ezen hírhedt forrásról; mely legkivált olajforma vegyített víznél fogva megérdemléné igénytelen nézetem szerint nemcsak a magas kormányfigyelmét, annyival is inkább, hogy a kincstári jószág területén létezik, de mindenesetre az orvosok általi

vizsgálást s kitűnően az ország főorvosának méltánylatát.

Mert vajmi dicső lenne és országos nyereség, ha a hajdani a váci hegyeknél kezdődött s Trajan római császár által a vaskapu megnyitása által locsapolt édes tengernek *) egykori partjai, a Bácskának Katymár mezővárosa határában kezdődő, és még Kula mezővárosa határain is tul terjedő, Jolecskának nevezett emelkedés tövében mutatkozó forrás még tán a Spaahi világhírű gyógyvízzel gazdagítaná a gyógyvizek terjedelmes lajstromát; s a természetből ugyis annyira áldott Bácskának zsiros rónáin még tán világhírű orvosi vizet is állítana elő, mely korszokban leszurkolva még kereskedelmi cikké is válhatna, s valamint a gyöngédkedő emberiség üdülésére, ugy egyszerűs mind országos jövedelmi forrásul is szolgálhatna.

De más részről: miután ezen forrás időnkénti morajjal felbugyogása, s vizének emelkedése már magában is nem mindennapos természeti tünemény, a pesti magyar egyetem természetvizsgáló osztályának is minden figyelmére méltó; azért szükséges lenne, hogy az egyetemnek természetvizsgáló osztálya az orvosokkal együtt működve, a helyszínén — Szivacz helységében — ezen nevezetes forrásnál vizsgálatot rendezze, melyben a magyar akademiának is képviselvo kellene lennie.

És valójában különös, hogy ezen annyira nevezetes esemény a megyei hatóságok méltó figyelmét eddigelé kikerülte? De ha tekintjük, hogy a megyei hatóság a jelen rendkívüli komoly körülmények és nyomós teendői által igen elhalmozva van, ezen mulasztás igen menthető. Azért csak most a szakértelem vizsgálatával ne késsek.

Idős rigiczai KOVÁCS JÓZSEF.

Mohács, 1863. tavaszaló 4-én.

A legközelebbi hotivásár a következő eredménnyel végződött.

Eladó csak igen kevés volt jelen, melynek tán oka az, hogy a vidéken a szőlőmunkával foglalkoznak. Tiszta búzának kilója kelt 6 ft 30—50 kr., rozs 4 ft, zab 3 ft 3 ft 20 kr., kukoricza 3 ft 80 kr. Széna meglehetősen alább szállt, s mázsája 1 ft 20—40 krig terjed. Időjárás igen hívős, január közepén melegebb volt. Tegnap kevésse havazott, nyoma azonban maradt a hónak. Éjenként a szabad ég alatt a viz jégvártyal kap, mely néha oly vastag, mint egy jó erős papírlémez. Nappal azonban meglehetősen meleg, hogy az ember szinte feledti az éji csipős hideget. A fagy még eddig nem ártott sem a szőlőknek, sem egyéb kerti veteménynek.

A gyümölcsfák az idén nem viráznak oly dúsan, mint tavaly; az idő sem kedvez reájuk, mert gyakran napokig tartó szélvész dühöng.

A helybeli főelemi tanodákban az első félévi próbatétek bevégeztek. A tanítók fáradozását meglehetősen siker koronázta. A napokban temettek el egy tehető paraszt gazdát, ki félig-meddig ittasan át akarván evozni a Dunán a szigetbe egy teknyőforma keskeny ladikon (itt lélekvesztőknek is nevezik), a ropant nagy habokban elveszett.

Utóbbi levelem óta egyéb nevezetesség alig történt, minthogy a kikelettel magyar hölgyeink fején oly kalapok mutatkoznak, melyek a „Handabanda” szeriint so' 47, so' 48! KUGYERAY.

Hírek és események.

△ F. hó 3-án esti 10 óra tájban Lancsák Antal, Kacsaki József és Rövid György csavargók mentek a csapi erdőben levő Strauss erdőshöz baltákkal fegyverkezo s agyonütéssel való fenyegetések közt kértek enni, amit megkapván, elrabolták a kunyhólakótól 50 ftnyi kész pénzét s egy selyem nyakkendőt. — Innót a csapi pusztára menvén, elragadtak 3 birkát, melyeket a szőlőhegyen lemetszettek s miután jállaktak, a birkák bőreit a Ban csárdába vitték eladni, de utközben összeveszttek Sárszeg körül s Lancsák bűntársukat agyonvervén, elásták. — Rövid Györgyöt a hadrendőrség elfogta s a kanizsai rögtönítelő bíróságnak adta át. De Kacsakit még nem sikerült hurokra keríteni.

△ A mult számunkban említett 10 rabló fölött még most is foly a rögtönítelő bíróság tárgyalása, ötöt igen nehéz bűn terhel. — Van köztük Balogh József nevezett Patkóféle czimborá, csak az kár, hogy még veszedelmesebb testvéro Balogh Antal szerencsésen ellillant.

△ A husvétüi ünnepek kedvező időjárás mellett igen szépen s épületesen folytak le, ugyan e napokban botrányos verekedés történt. Ugyanis huavét vasárnapja ostódjén egy szerelemföltő kovácslegény fölkereste vetélytársát, egy asztaloslegényt s heves szóváltások következtében ezt többszörös késszurással földrotoritotta. A tettes befogatott. A megsebesültnek oldalán 4 ujjnyi mély seb tátong s így felgyógyulásához kevés a romény.

△ F. hó 18-án fog kézbesítetténi Fasal főrabbinak az arany érdemkereszt a váróház tanácsotermében egész ünneplésséggel.

*) Hogy pedig ezen vidéket egykoron tenger burította, azt nem csak a historia bizonyítja; de azt még azon nevezetes esemény is közel foghatóvá teszi: hogy midőn a jelen száraz elején az itteni Ferencz csatornája ásattok, akkoron a kulai emelkedések alatt a föld gyomrából tengeri hajók fatörődékei is találtak. — Melyek sajnos hogy emlekedéstől fenn nem tartattak.

△ Wajdits József műkereskedésében szemléltetendő azon műegyleti kép, melyet 1862-ben a pesti műegylet tagjai kapni fognak. A kép egy ujonczozási jelenetet ábrázol Than Mór műve után. Együttal felszólítjuk azon tisztelt tagokat, kik az egyleti díjjal még hátralékban vannak, hogy annak befizetésével ne készenek, miután a huzás e hó vége felé fog történni.

△ A vizezellérképezde javára rendezett sorajáték főnyereménye hír szerint egy Varasd mellett lakó tisztartónak jutott.

△ Furfangos csalást vitt mostanában véghez itt egy nő. Több élőkél egyén irását utánozva, a kereskedésekből mindenfelét hordatott magának más nevére, sőt pénzt is kéregetett kölesön, úgy hogy az illetőket nem kis zavarba hozta egymással szemben. Most azonban már jó kezek közt van.

△ Nagyon terhes körülmény az Kanizsán, hogy ha eső van, a sárban uszni lehet, ha pedig szép idő van, a szél gyakran — mint jelenleg is — úgy felkorbácsolja a port, hogy valóságos szem- és tüdővész fenyegeti az utcán járókat. Tavál összeszóllalkozott néhány kereskedő s már 100 frt gyűlt össze a végből, hogy az utcák öntözésére valami történjék, de az előjáróság a dolog élére nem akarván állni, a befolyt összeg más célra lön fordítva. Bizonyára senki sem sajnálná hozzájárulását az ily célhoz, kivált a kereskedőknek van az érdekkben, miután nyáron nyitott boltjaikban az árucikkeket vastagon beleszi a por, melyhez néhány perzent szem- és tüdőkárr járul. Ezuttal ismét több áldozatkész egyén nevében intézzük felszólalásunkat a t. hatósághoz azon reményben, hogy lesz sikere.

△ Wajdits Józsefnél megjelent az általa kiadott s könyvkereskedésében kapható kézi énekeskönyv a kath. ifjúság számára, csinos aranynyomatu kemény kötésben. Ára 50 kr. Ezen énekeskönyvnek, mely több vidéki kántortanító véleményének kikérésével állítottatott össze, főcélja az, hogy miután az e nemben páratlan, kántorok számára kitűnő szakavatottsággal szerkesztett s Egerben megjelent Tárkányi féle kántorkönyv szerinti némely vidékeken divatozó egyházi énekek főlvétele mellett van szerkesztve, a t. tanító uraknak az egyházi énekek betanításánál könnyebbé, az ifjúságnak pedig alkalmas kézikönyvvé szolgáljon, kikerültetvén általa azon kényelmetlenség, hogy az éneket, mielőtt betanították, le kell írni. Ajánljuk különösen a falusi tanító urak figyelmébe, mint oly könyvet, mely az egyházi népének művelését igen nagy mérvben előmozdítja.

Kaposvár.

* Mint értesülve vagyunk, a legközelebbi multban Baranyától Somogyhoz visszakelelt népes Sellye községben plébánia felállítására tervezetik m. Főispán ur szorgalmazása folytán. Halljuk, a nép örömmel fogadta a szép eszmét, s minden áldozatra kész ennek kivételére. De hogy az eszme testté váljék, s a nép akarata szentesítve legyen, — ehhez a tulajdonos hg. Batthyány Fülöp 8 nagy méltóságának jóváhagyása szükségeltetik, kiről hiszszük, hogy őseitől öröklött s oly buzgón gyakorolt erényeit; a haza és nép érdekében elkövetett nemes tetteit ez ujjal fogja tetézni. Adja meg az Isten!

* A Kaposvár-öröglaki postaut kiépítésére szükségeltet termékö szállítása érdemében egy hirdetés olvasható lapunk e számában. A kö Mánfáról, Baranyából lenno szállítandó Jutára — a postaut egyik pontjára. Jónak látjuk a T. hatóság figyelmét felhívni, mikép Boglár mellett 150 köböl termékö van összehalmozva, mely vevő és szállítóra vár. Boglár jóval közelebb van Jutához, mint a Mánfa; a termékö ép oly jó, ha nem jobb, mint a baranyai; a szállítás sokkal könnyebben s olcsóbban történhetik, mert a vasútállomásra tehető vívő sok fuvaros örömmel s fél árért hozna visszafelé tehető csak bizonyosan kapna midőn többnyire treson kell visszatérnie. Ha közmunkában szállítatik a kö gazdáinknak nem esik a szállítás Bogláról oly terhőkre, mint Mánfáról; s ők is több-ször küldenek eloség s más terheket az állomásra, midőn edényeik mindig kövel megrakódtan térhetnek a postaut építendő pontjára. Ha a kö nem drágább Bogláról, mint Mánfán, — mindenesetre az elsőt ajánljuk.

* A kaposvári gymnasium építési költségeinek növelésére következő újabb ajánlatok tetettek:

Nagy Lajos ügyvéd a tőkéhez 100 frt. Jakab István ügyvéd az építésre 100 frt. Kund Gusztáv 50 frt. A kegyes Tanító rend 200 frt. Kis Lajos 20 frt. Vajda

A vraszlói urodalom közhírré teszi: hogy Somogy megyében kebeleztet Simonyi, Pati és Vraszlói koresmáit, hozzá tartozó épületekkel, belsőségekkel, szántóföldek- és rétekekkel, és az ugynevezett uri-jogokkal együtt örök áron f. é. april. 27-én reggeli 9 órakor, és a reá következő napokban az urodalmi vraszlói irodában, hol előre is a feltételek megtekinthetők, elárvereztetni fognak. Vraszlón márczius 21-én 1863. [3—2]

Az urodalmi tisztség által.

János nagy atádi praesidens utján 6 frt. Szilágyi Gáspár tisztartó Győről 100 frt. Továbbá: Mélt. Mérey Károly főispán ur által rendezett tánczvizgalm és ezzel összekötött sorajáték után pótlólag még befolyt 456 frt. 78 kr. Ugyan 8 méltósága által az alább nevezett községekben eszközöltetett gyűjtés következtében bejött 958 frt. 57 kr. o. é.; és pedig Kereseliget községtől 2 frt. Gálosfa 2 frt. Homok 2 frt 50 kr. Löwi Albert Szentestől 25 frt. Szomajom 5 frt 13 kr. N. Bajom 7 frt 80 kr. Vrácsik s Sárd 5 frt 80 kr. Csoknya 5 frt. Csombárd 2 frt Bodrog 2 frt. Edde 19 frt 20 kr. Mernye 6 frt 93 kr. Aszaló 2 frt 85 kr. M. Egres 1 frt 68 kr. Várda 6 frt 25 kr. Hetes 5 frt. Iháros Berény 8 frt 42 kr. Iháros 6 frt 95 kr. Csicsó 6 frt 30 kr. Szent Péter 2 frt 84 kr. Szent-Miklós 10 frt. Surd 5 ft. Belezna 5 ft. Liszó 5 ft. Szentá 5 ft. Porrogh 5 ft. Bagola Sáncz 10 ft. Csurgó 20 ft 30 kr. Bükösöd 5 frt. Pátró 5 frt. Szent-Pál 5 frt. Tilos 5 frt. Gyöngyös mellék 5 ft. Német-Ujfalu 5 ft. Magyar-Ujfalu 5 ft. Teklafalu 1 ft. Lakócsa 17 ft. Tóthujfalu 13 ft. Potony 7 ft. Szent-Borbás 5 ft. Dr. Tamási 2 ft. Dombó 2 ft. Gárdony 2 ft. Zádor 5 ft. Istvándi 5 ft. N.-Dobsza 5 frt. Kis-Dobsza 2 frt. Pettend 2 frt. Szörény 2 ft. Várad 2 ft. Nagy-Berény 5 ft. Karád 10 ft. Kapoly 5 ft. Megyer 5 ft. Bábony 5 ft. Tab 14 ft 19 kr. Som 4 ft 75 kr. Torvay 5 ft 45 kr. Ságvár 8 frt 32 kr. Zala 3 frt 76 kr. Kiliti 13 frt 40 kr. Falu-Hidvég 5 ft. Zamárdi 3 ft 10 kr. Endréd 10 ft. Város Hidvég 5 ft. Szigetvár 10 ft. Zsibót 2 ft. Mosgó 5 ft. Almamellék 5 ft. Tóth Keresztur 2 ft. Szent-László 5 ft. Szulimán 5 frt. Csörtő 2 frt. Basal 2 frt. Boldogasszonyfa 2 ft. Hárságy 5 ft. Bétz 2 ft. Hatvan 5 frt. Viszló 5 frt. M. Lukafa 2 ft. Apáthi 2 ft. Pata 2 ft. Poklosi 2 ft. Tóth-Szent-György 2 ft. Molvány 2 ft. Kis-Tamási 2 frt. Nemeske 2 frt. Hoboly 5 frt. Vitnye 2 ft. Adánd 5 ft. Bálványos 6 ft. Köröshegy 10 ft. Szőlád 12 ft. Szárzó 10 ft. Szorosad 5 ft. Köttes 15 ft. Török Koppány 20 ft. Nágots 10 ft. Német-Egres 10 ft. Miklósi 10 ft. Andots 14 ft. Sellye 10 ft 58 kr. Okorág 3 ft. Drávafok 4 ft. Dr.-Keresztur 1 ft. Réhfalu 42 kr. Sztáro 1 ft. Jád 2 ft 50 kr. Gerzti 2 ft 50 kr. Polány 2 ft 50 kr. Ecseny 2 ft 50 kr. Böhönye 20 frt. Tapsony 20 frt. Vése 8 frt. Szenyér 8 ft. Bal. Berény 8 ft. Bal. Szent-György 4 ft. Vörs 8 frt. Tikos 4 frt. Főnyed 4 frt. Hollád 4 frt. Csákány 8 ft. Nemes Vid 10 ft. Szőke Dents 8 ft. Zsitva 4 ft. Horváth Kut 4 ft. Nemes Déd 10 ft. Mesztegnő 10 ft. Gadány 4 ft. Keloviz 4 ft. Bizo 4 ft. Inko s Antalfalu 4 ft 82 kr. Bolhás 4 ft. Fehér egyház 6 ft. Sámson 8 ft. Sávoly 5 ft. Felső-Segesd 10 ft. Alsó-Segesd 8 ft. Szakáosi 20 ft. Növtelen 83 kr. Gaál Lőrincz részéről 100 ft. Es így 8 méltósága a tánczvizgalm és gyűjtés utján át szolgáltatott a multkor már közölt mennyiséggel együtt 3500 ft és 4 db aranyt.

* Provinciákon nagy szerepet játszik a bakter, a mennyiben az esti időjárást biztosan jelzi; Kaposvárott is nagy szükség van rá, mert ha már nappal egyik óramutató dolet mutat, a másik még ugyan akkor hat órát, a másik részén pedig a toronyrak 3/8-at; a varju és egyéb madaraknak ezen direktióját még csak eltérjük, de este megkivánjuk, hogy az éjtlőre ne a templom lépcsőzetén nyújtózkodjék, hol az óratűs után el is kiáltja magát, hanem illető járásában mindenütt megjelenjék. Egyébiránt is, nem egyedül kiáltás a szerepe, hanem az örködés is. Még megérjük, hogy a kaposvári bakter is úgy jár, mint Vas Gerebené; felfekszik a Gundi fogadóájában valamelyik kocsi, és Bajom vagy Mernyén kiáltja el a tizenegyet.

* Szávai János mérnök és Neszvada építész által benyújtott terv fogadtatott el az iskolai választmányi ülésen a gymnasium építésére. Az építést ki fogja magára vállalni, rövid idő múlva megírhatjuk.

* Somssich Pál f. hó 10-én Pestre utazik.

* 7-én este volt Frank Ignác hangversenye.

Mi úgy találtuk, sokkal jobb zeneszerző, mint játszó Frank. Különösen a mely vidékeken Reményit hallották, hangversenyzőnk nyirettijje nem mozdít követet. Bandában jó primás volna, de mint magánhegedős halhatlanságot alig szerez a jelenleg élő zenecelbritások közt. Azért is ajánljuk Frank barátunknak, teremtson minél több jó magyar dalt s a deszkaszalakat hagyja el. Rully Lina k. a. szépen, s jó felfogással szavalta Vörösmarty „Hűség“-öt; megérdemelte a tapsokat; már a műkedvelői előadásoknál kitűnt a szavalónő ritka tehetsége. A Stuttgartban feltalált, s a londoni műkiállítás aranyérmét nyert „hangbalom“ (?) egyesíti magában az orgona és zongorát. — Hangja szívhez szól, s a vallásos énekek, himnuszok

kisérésére nagyon alkalmas. Kisebb falusi templomokban lehetne orgonának használni; könnyen hordozható, s ára 6—700 ft. Bolla Gábor játszott volna rajta, csakhogy midőn „hangbalmozott“ játszani nem tudott, midőn dalolt, hangja nem volt; nem értjük műutazásának célját. Schröder Gyula, hangbalom kísérete mellett szavalta (hát ez miféle találmány?) Tóth Kálmánnak „a honaruló“-ját. Sokkal jobban szaval, mint játszott a műkedvelői előadásoknál; iparkodjék az egyhanguságtól szabadulni. Szép közönség.

* Ugy halljuk, hogy a legközelebb tartott városi tanácskozásnál 5—6 hold különbségért eldöbtek azon szép eszmét, hogy a n. m. hg tulajdonostól megnyert, s a jelenlegi kaposvári urodalmi haszonbérletől cserébe átengedett fundusra építtessék a gymnasium. Sorakat nyert volna a piac nagyságban, s a gymnasium tér- és szépségben. Ur Isten, ki bánja ezt meg? Még tán lesz alkalmunk visszatérni e tárgyra.

Nyit posta.

Turulnak, Pesten: „Küzdterünk“ úgy, amint van, nebánst virág; de ha változtatást enged ön, örömmel adunk tért számára lapunkban. Kérjük önt újra a minél többszöri találkozásra. Ön kezében jó fegyver a toll. Megindítsuk-e ön számára lapunkat? Választ várunk.

Keszthelyre, Borásznak: mindenk előtt önnök nevét kell tudnunk, s mi a kérdéses cikkért, tisztelt munkatársunk nevében előre is felvesszük a kesztyűt, csakhogy toll küzdjön toll ellen, és nem dorong, mihez nagy kilátás van ön levele folytán.

K. Gy.—nek, Pesten: Köszönjük megemlékezésedet a két megye szépeit nevében is; az ibolyát úgy szeretnék sokan feltűnani, s nem elküldeni; utóbbi ígéretdel teljesítését várjuk.

B.—nek, Kanizsán: Megkaptuk az utóbbi is, de időnk nem enged az átnézést ez óráig.

P. K.—8—en: Nem lehet!

„Visszaemlékezésed.“ Köszönetni fognak. Leveleket is szívesen vesz a szerkesztőség.

„Pammer vers“ — Könnyen foly, de nincs benne szikra, mely gyújt; pedig itt az a fő; volt ön a főispáni lakomán 1860-ban?

„Küzdter.“ Nagyon sikos.

„Drága, drága, drága, drága! Három ujforint az ára. Löw boltjában vettem vásároltam, Rózsámnak ajándékoztam.“

Ha tudná ön rózsája e verset, visszaküldené a viganót; nem így terem a népdal.

T. V.—nak, Sz. L.—ön.: Gyere be rózsám, gyere be! G. M.—nak: Bocsnát! de álnevet felfedezni, lovagiatlanság volna bármely szerkesztőtől.

„Hány hét a világ?“ Megfelelték erre már a vízözönkor; nem közölhetők.

„Ibolyám“ Nyitni fognak.

R. K. J.—nek Rigiczán: Megkaptuk, fogadja ön fáradozásáért üdvözlötünket. Az utóbbi nem olvashattak még el. A ki visszaküldte a szellemeket, bizonyosan azért tette, mert paprikás volt neki az étel.

Felelős szerkesztő: FODOR PÁL.

Gazdasági tudósítások.

Nagy-Kanizsa, april. 8. Gabnaüzletünk folyvást pang, még kilátás sincs jobb üzleti viszonyokra, a vásárlások csak is a fogyasztásra szükségeltet gabnamennyiségre szorítkoznak — míg a kivitel majd semmi. Megrendelések nem érkeznak, a vidéki kereskedők sem látogatják városunkat. A mi a beszállítást illeti, Somogyból igen keveset hoztak, mi a munka-ido s ünnepekből okadatolható. Időnk folyvást szép volt eddig, most azonban változó, mint aprilisban szokott lenni. Esőnk is volt, igen jótékonyan hatott vetéseinkre: melyek bő termést ígérnek, ha baj nem éri ezután. Mai hetivásárunkon az árak következők voltak: Buza 3 ft 20 kr. — 4 ft 10 kr. Rozs 2 ft 40—50 kr. Kukoricza apró szem 2 ft 40 kr., öreg szem 2 ft 20 kr. Zab 1 frt 50 kr. Hajdina 1 frt 40—60 kr. Uj bor 3 ft, ó bor 6 ft. Gubacs 6 ft 50 kr. Széna 1 ft 50 kr. Gyapju és méznek jó ideje nem fordult elő ára, s így nem határozhat meg.

Kaposvár, april 7. Ismét kellemes fordult időnk, de csak nappal, mert az éjszakák többnyire hűvösek; pár éjjel jól meg is gőbörödött s hihetőleg a barackfák már is gyászolják több helyen. Éjszaki s dunai szelek hideget szoktak hozni, s a közelebbi napokban fujt. A bundák elerukkoltak ismét. A vetegetés foly. Veteményeink szépek, nőhol sok gaz mutatkozik. A piac élénktelen, az alkukötést tekintve, holott elég ember nyuzsgott rajta. Buzát tartották 3 frt 24—60 kr. s kelt 3 ft 20 kr. Rozs 2 ft. Árpa 1 ft 60 k. Kukoricza 1 ft 70—80 kr. Egy zsák burgonya 1 frt 20—30 kr. Egy kövér lud 3 ft. (!) Egy font fogas 30 kr., egy font süllő 30 kr. Egy szekér szalma 2—3 ft. Egy mázsa széna 1 ft 10—20 kr. (m. p.)

Hirdetés.

Egész tisztelettel értesítem a somogy megyei nagy érdemű gazdaközönséget, hogy kiknek az építendő jutai postautra követ kell szállítani, — alulirt a kőszállítást elvállalom, s 64 ft. o. értékért egy köböl követ elszállítatok Mánfáról Jutára. Kik tehát ezen általmi szállítást igénybe akarják venni, — ne terheltesenek bérmentesített leveleiket következő czimmel hozzám intézni: „Zohr Hermannak, Bakóczán, Baranyában.“

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

Megjelen a lap legalább egy íven július hó 1-től kezdve minden hó 1-én, 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postáni széküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt., félévre 3 frt. — Minden egész éves előfizető a lap tulajdonos kölcsön könyvtárát az eddig fentálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyílt tér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetések négy hasábos Petit sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. s helyegdíjért 30 kr. fizetendő. — A beiktatási díj s a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, úgy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Aurea simplicitas.

II.

Gyakran teszi le tollát az ember a hitben; hogy mit mondott, vagy inkább megírt, a jóta-karóktól megértetni fog; és legtöbbször kényszerül azt, mint az elébe vetett kesztyűt felvenni.

Ilyenkor megtörténik az is, hogy egynémely kihívó sorokban, saját eszmemenetünket nem csekély effronteriával kiosvarva, értelmezve, s amint t. i. ellenfelünk megtámadásainak legalkalmasb, — szétrakva még újra összeállítva kell találunk.

Csak az a szerencse: quod factum est infectum fieri nequit, a mit írtunk azt megírtuk, s valamint az eseményekről tények, úgy a gondolatról frott betűk is — ha csakugyan leirattak — tanuskodnak, s így önmagán üt sebet mindazon értekezés vagy válasz, mely elég gyenge gyermeki furorral kilépni, s képzelt ellenének — talán beszámítás alá nem vehető viszketegeből — eszméit ferdíteni, ott is ördögöt keresvén hol az nincs.

Az ifjuság mindig hajlandó a szép és jó iránt; jól tudom, hogy az ezek felé törekvő ifjunak mindig a nemzete legjobbjai közé lehető emelkedés dícséretes törekvése: de ez sokaknál — szomorú, de korunk maníja — oda vezet: hogy alig törlik le szájukról az anyatejet; alig hogy becsületes, tudós tanáraiktól encyklopediai rövidségben öröklött tanokat — inkább elveket — jól-roszul magukévé teszik: már is önhittent lihegnék önnön képzelődésük teremtette dícsörben, s hirtelen akarván élni, museumi üres

idejüket, — hiszen szép és dícséretes, de a világban mondhatlanul kevés — szellemi énjök expositiojával töltik.

Ez a kísérletek, az iskolai gyakorlatok kora. Boldogok kik e foglalkozásaiknál a „num prematur in annum“ maximát nem felelik.

Vegyenek ezek példát az aloeről; századig nő, míg virágzik: de ekkor virága bámulókat csödit.

„Der nichts hat, kann nichts geben“ mondja Lessing, és hozzáteszi: „Ein junger Mensch, der erst in die Welt tritt, kann unmöglich die Welt kennen.“

Átalában áll ez; de egy kivétel nem számít meg; és egy Hugo Viktor még nem argumentum: hogy minden fiatal erő lángész.

Hová tévedek, pedig nem akarnám elmondani magamról:

„Nel mezzo del cammin di nostra vita
Mi ritrovai in una silva oscura
Ove la diritta via era smarrita.“

Azért egyenest ki a színnel! Én Mecsekhatí urnak a Z. S. Közlöny 10-ik számában adott „Aurea simplicitására“ felelek.

Előrebocsátom: indulatoskodni nem fogok; mert meggyőződéseim szerint indulat közt okosat mondani nem lehet.

A „Mecsekhatí“-féle cikkek álarozott írójára — nem tudom szerénységét okozzom-e alakosdiságaért, de infallibilitást lihegő gasconade-jaiból nem ezt gyanítom — azon észleletem van — és többnek is — hogy mind megannyi általánosságban iratik, és soha egy valódi praegnans gondolatgyedde nem válik. Nem is lehet az máskint; ki az étellel nem tanulta bármilyen

ma ismereteit egybehasonlítani, a szal egygyforrasztani: mérhetlenül általánosnak kell lennie, a specialitas mindig a tudomány alkalmazását involválván.

Bocsánat impurismusomért, s ezt olvasóimtól kérem.

Ezekután édes Mecsekhatí ur kérem: meggondolta-e jól, mit beszéltegetett önnel az indulat?

Czikke bevezetésénél azonnal gallimathias fogott; mert azt állítja, hogy én „tiltakoztam“ cikke ellen. Igaz-e ez?! Hiszen ön cikke úgy jött elem, mint egy váratlanul szörösen és fogakkal szült szörnyecske! Én tiltakozni, midőn a sajtó szabad?! De uram ilyen ráfogásnak a világban oly nevet szoktak adni, melyért kinek szíve helyén vagy, elégtételt kellene vennie.

Vagy cikkekem oly tormentum volt önrő, hogy alkalmazni lehet: mentietur qui ferre poterit, mentietur qui ferre non poterit?

De nagyobb itt a baj; mert annak magát a báró de Maux professiójába oly jelesül érti, csakugyan meghányjuk minden szavát, mivel kötte hisztünk, kit egyszer rajtaértünk.

Miután a negélyzett „igazság“ arozán ragyákat fedeztem fel, a többire azt mondok Juvenalissal: „rem pulchram praestas Zoile si bonus es“ —

Figyelmeztetem az olvasót M. ur ama passusára, mely szél: „Rényi ur cikke oly szint vall: ki vállalatanságot ostoroz, az álproféta“ stb. s hozzá teszi „a vallás dolgában ne sutor ultra crepidam.“

Vajjon nem ezt lehetne-e alkalmazni: M.

TÁRCZA.

Török csapások 1684-ben.

történeli képek.

Egyházasbükki DERVARICS KÁLMÁNTÓL.

Szegény, szegény Magyarország!

De sokat szenvedtél már, mióta a magyar nemzet táplálod kebleden, hajl de mennyit fogsz még szenvedni, hányszor kellend még kiirtatni a kosorség poharát?

Vajjon miért irigylik a magyar nemzetnek a hazát? talán azért, mert termékeny földje van? termékeny igaz! hajl de azt is saját könyve és vére tetto oly termékenyül!

Ha a föld is szomjas nem lett volna, mint minő volt, s magába nem szivta volna a tengernyi könyvet és vért, mit a honfiak hullattak, vajjon most nem vér borítaná-e a földet? mint a hogy a teremtés előtt viz borítá; előbb mintsem a Mindenható alkotónak egyetlen intésére, gyönyörű oázsként bontakozék ki a föld a véghetetlen világtenger mélyéből?

Es még is annyi szenvedés után sem hagyják pihenni, nyugodni a szegény nemzetet, az ellenség egymásután jó zaklatni s irtani őt, mint egy elátkozott fajtát az emberiségnek!

Szegény, szegény magyar nemzet!...

Még alig pihent meg a kar, mely erős próbát kiállott a csatákban, még hullámzott a kifáradt honfi mello; a fegyverek még gözöltek a vértől s a bős sőbek csak most kezdenek hegedni, már ismét hiro járt, hogy a hon keblében a pártviszály ördöge raggadott fegyvert, kün pedig az ellenség készül kiirtani a magyar nemzetet s tomatóvé dálni a szép hazát!

Isten! népek hatalmas Istene! légy védője s hatalmazója a szegény nemzetnek a harcban, béke ide-

jén pedig szent lángot gyujts agyában, hogy az ősz világánál megtalálhassa az ősvényt, mely jótétre s boldogságra vezet, hiszen ő a Te felkent néped, s viszont a népek Te vagy örök Istene!

Rettentő nagy a te hatalmad oh Isten! s rettenetes a Te büntető kezöd, áldassék neved mindörökké!!

I. Kanizsa vára.

Magyarországon a legjelesebb pontok, és várak többnyire mind az erejében elbizakodott s vérengzőse és kegyetlenkedése miatt rettegett török kezében voltak, ezeket kellett tehát ismét visszaszerezni, hogy a már is véghetetlenül sokat szenvedett magyar-nemzet nyakáról a rabigát lerázhassa.

A magyar nemzet a véres viadalmában oly óriási öröt fejtett ki, és Zrínyi Miklós a költő horvátban s a magyar-horvát egyesült serog vezére oly fényes győzelmeket nyert az ellenségnek, hogy azt egész Europa a kereszténység védbástyájának nevezte el, Zrínyi neve pedig oly ünnepelettő lön, hogy Europa fejedelmei vételkedtek egymás közt őtet minél fényesebben s nagyszerűbben kitüntetni, maga Lipót király is birodalmi herceggé nevezte ki őtet¹⁾ mely méltóságot azonban Zrínyi szerénységéből s hazafiságlól el nem fogadta; a magyar nemzet pedig „törökverő“ melléknévvél tisztelte meg őt²⁾ s tettoit a dícső emlékü Hunyadiak hőstetteivel kezdé összehasonlítani.

Kanizsától lefelé egészen az eszaki Drávahidig mindonhütt az ő rettenetes kezének nyoma látszott, a Zrínyi név maga is pedig oly rettegett volt, hogy ennek csupán hallatára is a Mohácsi, Nádasdi, Zicsi, Batai és Szegszárdi várakból összeveszetten futott ki az ellenség³⁾.

A magyar seregeknek ily fényes győzelme, Zrínyi dícsősége, s babérai megdöbenték az uralkodást, a gyöngye s tehetetlen Lipót királyt környező s átkos ár-

mányokat szövő kormányt, melynek feje Portia és Lobkowitz valának.

Mindkét halálos ellensége volt a magyar nemzetnek a régi török volt azt mindenkép gyöngíteni s fogyasztani, hogy így, ha ez sikerül, mint gyöngét a megfogyottat az örökös tartományok mintájára kényuralmuk és szeszélyeik bábjátokává tehessék.

S hogy gonosz tervöknek biztos sikere legyen, isteni s emberi törvényt megvetve lábbal tiportak az orényt, melynek romjai közé az igazság, és becsület is eltemetve lönnek. Szinte az ő művek volt a később bekövetkezett eperjesi megzárás is, úgy az istentelen Taraffa, Heisler és Cobanok vértfagyasztó tettoit, a kik valóban minden emberi érzést lovetkezett vérengző bakói valának az ártatlanul üldözött a halálra szánt magyar nemzetnek.

Zrínyi csakhamar kifürkészto a kormány eszéit s gyakran Bécsbe is ment a királyhoz s panaszalkodo, ővást is tott a magyar nemzet ősi jogainak és szentesített törvényeinek megsértése s lábbal tapodása ellen, de mindez, úgy a kormány körében alkalmazott magyar tanácsosok esdeklése és tanácsolása sem vala képes Portia és Lobkowitz kényuralmát megingatni s a képzelődés-szülte előítéletekkel kezdő királyra oddig is gyakorolt befolyásukat győzteni.

Zrínyit nem kábítá el a dícsőség, mely őtet környező, ő ahelyett hogy, mint más vezér szokta, babérajain pihenne, mint hazájának hű és hő fia saszemekkel tekődlött nemzete fölött s nem szünt meg mindonhütt odamilkodni, hogy a törökök az egész országból kiirtassanak.

A Mura s Dráva mentében még csak Kanizsávarát bírta az ellenség, mely pedig Horváth és Stajerhon úgy Ausztriának is kulcsa volt⁴⁾ ezt kellett tehát kezéből kicsikarni, hogy az azon országokba s tartományokba már rég óta tervezett betörései maghíratassanak. Ez volt nézete Zrínyinek, a ki is a vár ont-

1) Kazy. Hist. Regni Hung. Tom. III. Libr. Nono. pag. 7
Fessler. Gesch. d. Ungarn. IX. Theil. Seite. 131. 2) Muravidéki hagyomány szerint. 3) Fessler. Gesch. d. Ung. IX. Th. Seite. 140.

4) U. o. Seite. 141.

urról a szépművészetek és aesthetica terén? majd meglássuk!

Mindenekelőtt kérdelem a figyelmes olvasót, ki a Z.-S. Közlöny 5-ik számát olvasta, igaz-e M. ur következtetése?

En ott azt mondtam a költészetéről, mint minden szépművészetéről érve, hogy: ha azokat classici példakkal illusztráljuk, a kinövéseket nyessük, ott rem kell a pogány mítősz visszaohajtását feltenni, mert hasonló feltevés mellett azt bizonyítja az illető, hogy criticaster, s az ilyenek után az álproféták.

Ezenfölül hogy azt ismétlem, hozzáteszem most: hogy a szépművészetekben vallásos szempontból műlítészkedni egyoldalúság, s annyi mintha az archimedesi quadratum hypothenu-sae-féle theoria alapján akarnánk theologicus igazságot nyomozni; az egyoldalúság már magában véve gyengeség, mely logikai hibákat szül.

Vallási szempontból itészkedni annyit tenni, mint a művészeteket a vallás szolgálivá tenni. A művészeteknek azonban függetleneknek kell lenni, s egyedül özlójokul a szépet, mely tisztán érkeinkre hatván, azt érzetik velünk, kell közelíteni.

A régi idők óta kétfelé válik a művészetek utja ott, hol azok a vallás szolgálátába is szegődtek, s olyankor tisztán csak is a vallási követelményeknek igyekeztek megfelelni ott, hol ez vala özljok, s a szépet az ideált alárendelték; míg másutt ezt kiemelték. — Így másként faragták p. o. Bachus szobrát az oltár, másképp a nyílt terek számára. Emoz szép ideál, amaz szarvakkal ellátott isten volt. És ezt a későkor művészeiben is megtalálhatjuk.

Minden szépművészetben tisztán a vallási ihlettséget keresni akarni, bizony iconoclastriára vinne. — Ej édes M. ur, ön nagy puritánus!

Lehet valamely mű vallásos, mint sok száz hymnos; de hibázik benne az, mi az „est deus in nobis“ra mutatna; és viszont lehet valamely mű antioatholious, azért még nem-vallástalan, s még is absolut műbeoscel bíró. Erre példa nem kell.

Minden költészetre a kor philosophiája hat, csak abba kell magunkat betanulni, hogy kellő álláspontból szemléldhessünk. Így Dávid gyönyörű zoltárai a monothéismus remekei; az Indus világnézetet Sakhonthala; a görögöt Homer képviselik.

De ami M. urnak ezen ismételt ráfogásából élesen kitünik, az: hogy ő a vallást annak szolgálival azonosítja.

Ezt mint katolikus is, vallásom érdekében kikérem — tisztelet a vallás kezelőinek, — de ezt szó nélkül nem hagyhatom, nehogy éretlenség pirját tűrni kénytesstük.

Önök M. ur élesen kellene megkülönböztetni, mi a vallás, s mi a szolga?

Igy van az, ki a betűk közt olvas és írhatnék bántja; nem szokott az „sicut Aristoteles querere pugnam, non temere et casu, sed certa ratione atque consilio“ — hanem fakarddal ugrik a circusba.

Mennyire van tovább igazam, bizonyítsák M. ur sorai.

Czikkének közepén így szól: „Materialis volt ezen „occulte puissance“ mert a Rajna vadon partjait bőtermő vidékké, regényes panorámává varázsolta?“ — azt per se indulatának sebes futtában átnézte: hogy én az ókor művészetének csendes nagyságában és nemes egyszerűségében észlelek materialis irányt. — Auch gut.

Azonban, hogy hebizonyítsa M. ur, mennyire sérté catholious érzetét czikkem — sajnálom; de az idő gyógyít — többek közt, midőn én aesthetikai téren mozgok, betér az egyház érdemes atyái közé, s azok háta megé búva stentorkodik: „hát ez nem feddó a világot? hát emez nem ostorozá az erkölcsöket?“ Rényi ezert felelős vagy lelkismereted előtt! — Csinos kis jelenés biz ez édes M. ur; de nem épületes a tudományra, midőn ön egyházunk böles és szent atyáit erőszakkal hurezolja elő, hogy köponyuk alól beszélhessen, s bizony kár; mert a szépművészetek felőli ismereteinok, s általában aesthetikai érzékének meztelenségét azok nem fedik, de sokkal tiszteletre méltóbbak is, hogy e profanus harezba bevonhassa.

Mert végre is midőn én a romantica iskola hibáit szellőzgettem, nem beszéltem én szent Agoston és sz. Chrysostomusról, nem Origenes, Tertullianus és Lactantiusról, nem voltak ezek költők, hanem erkölestanárok, valamint az ön által felsoroltak sem; de példát a szelidségben, az indulatok fékezésében önnek is követendő hagytak.

Vagy a scholasticusok táborát akarja ön érteni? Igen, hisz munkásságukat majdnem egekig emeli.

Legyen meg öröme; de hallja mit mond egy jeles bölesészünk róluk: „a vizsgáló történetírónak szemébe ölik egyszemind, miként ama tudomány éjét — t. i. midőn a scholasticusok kezelték a tudományokat, mely kor a tudományok hanyatlásának kora is volt — rettentő

villongások háborították: értjük ez inkolás böleskedőknek elkeserítő zivakodását, hasztalan szörszálhasogatását, üres fogalomjátékát és sok képtelen műszavait.“

Ez a bölesészet körüli érdemök. No ott ugyan szép lábón lehetett a költészet is, mely az elsővel karöltve jár!

De midőn a scholasticusok munkásságát, — mely mindössze is az ókor iratainak másolásából, különböző meddő és hideg, nem ritkán elferdített, de sokszor szép és igaz magyarázatából is áll, — felsorolja, oly világosan ad bizonyosságot arról, mitől Horácza a Pisókat inti, hogy „ne desinat is piscem mulier formosa superne.“

Harduin igaz, hogy a barátokra a classicusok utánzását akarta fogni; de az is igaz, hogy azok — kiknek köszönjük az ókor művei megmentését, utánoztak is holmi alkalmi versek- és művekben; de mi legigazabb, az: hogy hasonló utánzás — servum pecus — még nem művészet, nem költészet.

Aristoteles a természet szép utánzásának, Simonides beszélő festészetnek mondák a költészetet. Plato pedig állítja: hogy az „a költő fogalmainak tükre, a fogalmak a tárgyaké, a tárgyak az ösképé, mely az isteni észben létezik.“

Aristoteles definiált, Plato részletezett, s együtt egyet mondanak.

Az öskép (Urbild) az, melyet a költő isteni szikrája ad, s előállít egy szépet — kérem nem nőről beszélék — mely az idea mása, mely volt, lehet és leend, ha nem láttuk is soha, de érezni, felfogni tudjuk.

Amely költő ilyet nem mutat, az eo ipso nem költő, s a ki meg utánoz, másnak ösképei után cecetel, annak agyában, a legremekebb eredeti, hogy Jean Paul Richter-rel fejezzem ki magam, csak „dumme Leiche“ fogantatik.

Ha tehát a másolások, magyarázatok, utánzások nem költészet, ugy a scholasticusok érdeme csak is azon hálaig devalváltatik, mennyivel tartozunk azoknak, kik az ókor kincsait megörzék.

Hol azonban csak másolnak, ott bármint ismerik is a költelelem technikáját, legyenek bármi tisztában annak szépségeivel, de ha nem teremtenek, ha „non calecimur agitante illo“ — t. i. deo — bizony ott nem is teremtünk költői iskolát.

Azért téves M. ur azon nézete, mintha a romantica a klastromok munkásságának eredménye volna.

RÉNYI.

(Vége köv.)

romához torvet készített, melyet a gráci kormányssék ugy a Regensburgban együtt tanácskozó német rendek is helyben hagyták, Europa többi fejedelme s a romai Szentazék pedig pénzzel és sereggel igérte ezen üdvös vállalatot támogatni.

Zrinyi Istentben s Magyarország Védasszonyában helyezett erős bizalommal hitte, hogy, ha az ostromot egyesült erővel s akarattal, egy szívvel s lélekkel kezdik meg, a bizonyos siker el nem maradhat. Kedvező körülmények voltak, hogy a mint a hir állt, Kanizsa vára csak egy hávi élelemmel van ellátva és segélyzése is lehetetlen, mert Kis-Komáromban Eszterházy Pál örködik csapatjával, Segesd, Babócsa és Berencze pedig szinte magyar őrséggel van ellátva, melyek ekkép a kanizsai várba szorult török őrségnek minden közlekedését elzárták. Ezenkívül Zrinyinek sikerült a várparancsnokot, egy keresztény szülöktől Bosniában született basát pénzzel megvesztegetni, a ki Zrinyinek kedvező alkalommal kezébe játszandja a várat; végre még azon körülmény is kedvezett a magyar seregnök, hogy Ahmed köprili roppant seregével Bosniában időzött s így nagy időbe s fáradságába került volna a kanizsai várba szorult őrségnek segítségére jönni, mert az észeki Drávahidat, melyet a török dicsőségcsillaga és fénye Szulejman építettett, Zrinyi az utolsó hadjárat alkalmával leégette.

Ily kedvező körülmények közt tehát Zrinyi — ugy a magyar tanácsosok esdeklésére Lipót király beleegyezett Kanizsa-vára ostromlásába s ezen ostrom vezetésével Zrinyi Miklóst, a ki azon vidéket hadtani tekintetből is legjobban ismerte, bizta meg. Zrinyinek o kiűntetése csak ellenségeinek számát szaporította. Portia, Lobkowitz, a felső Magyarországi seregek vezére Montecuculi és Zrinyi táborában Hohenlohe a birodalmi hadak vezére ugy valamennyi tisztja felzudult Zrinyi terve ellen, azonban Lipót király kimondott szava mellett állhatatosan megmaradt, s minthogy a stajer rendek is megérték, hogy falőrő ágyuikkal s egyéb harczi készleteikkel segít-

ségőre lesznek Zrinyinek, Lipót király komolyan meghagyta neki mikép a szükséges készületeket mielőbb megtegye, hogy az ostromot april hó vége felé megkezdhesse. 5)

Zrinyi örömmel fogadta o parancsot s ámbár óriási akadályokat kellett leküzdenie, az ostromot april 28-án még is megkezdette; ezt azonban csak Zrinyi önerőjének s erszényének lehetett köszönni mert a kitzűött napra sem a stajerok nem örkezték meg ágyuikkal s a Kanizsa vára körül elterülő széles és feneketlen mocsárok betöltésére szükséges homok-zsákokkal 6) sem a Zrinyinek ígért segélycsapatok, ezenkívül az ostromló sereg számára még az élelmi szerek sem voltak elegendő mennyiségben beszerelve.

Zrinyi Miklós s öcsöse Péter, ugy Hohenlohe a birodalmi segélyhadak és Stozzi a császári sereg vezetői körültáborolták a mintegy 20.000 Törö monő összes sereggükkel a várat. Kanizsa jeles erősség volt, a hasonnevű patak, melynek partjai igen alacsonyok valának, itt széles és feneketlen mocsárt képezett, melynek közepén az erős köfállal s karózzal (palisad) bekerített vár és belváros emelkedett ki hegyes kupozatu karcu tornyaival 7) E feneketlen mocsár három mértöldnyi hosszúságban Pölöskötől egész a Muráig terjedt s két partjai közt a közlekedés Bajcsán alul egy az idő viszontagságai által megviselt korhadt hid által tartatott fenn, Hohenlohe is ezen vezette át seregét, melyet a sártenger balpartján Kanizsa-várával szemben állított fel, Zrinyinek, és Stozzi pedig keletről, a mocsáron innen vőnek állást szemben a várral kapcsolatban levő belvárossal; Hohenlohe és Zrinyi tábor közt tehát a közlekedés csak az említett-bajcsai hidon át történhetett a mi már magában rendkívül nöhezíté hadi működéseiket.

A seregek elhelyezése után esti 4 órakor Stozzi a külváros megtámadásával kezdé meg az ostromot, o

külváros a mocsáron innon állt, s a belvárossal egy a mocsáron átvonuló, sáncokkal és karózzal védett szük töltés által közlekedett — azonban nem sokra mohetett, mert a törökök a házak közt igen makacsul tartották magukat s a mely házat eladni vagy feladni kényszerültek, ezt, mielőtt az patrónlok elfoglalhatták volna, felgyújták 8) s ekkép a dühöngő szél által is élesztett lángok lehetetlennek tészik a sikort, melyet az ostromló sereg annyira ohajtott; o támadásnál Stozzinak kabátja is keresztül lövetett 9) de azért roppant-hetlen bátorsággal folytatta a támadást o külváros ellen, melyből a törökök végre is a belvárosba és várba visszavonulni kényszerítve lőnek, s maguk után tűz-zel vassal pusztíták a külvárost s a mocsáron átvonuló töltést. Egy lángtenger kavargott a külváros házaifölött s mire a nap még egyszer kelt csak rom és pusztaság jelölé előbbi helyét.

Zrinyi kissó alább a vár felé a mocsár nádasa közt töltést és sáncokat hanyatott, itt volt logszükébb a mocsár s a vár is e részen volt legkevesebb megerősítve és a mi több, a vár külső bástyájától egy szük földnyelv is nyult be a nádás közé, ezt igyekezett Zrinyi elérni, hogy a megvesztegetett várparancsnok intésőre vagy jöladására résen lehessen s nyugtandó alkalom által a várat megvihassa.

A tulparton ismét Hohenlohe működött, s már 760 lépésnyire behatott az ingadozó lápra ezer bajjal s életveszélyvel épített töltéseken; és mégis még a várfalain kívül a mocsár partjára fölhányt töröksáncokat sem érte el, ezenivül a nappal készített töltéseket éjjel a várőrség rendesen felégette s olpusztítá s így minden reggel újra kellett a munkát kezdeni, melyet azonban a várőrségnek gyakori kirontása is totómsen gátolt s így az ostromló hadsereg már már csügödni is kezdett és csak Zrinyi lelkesítő szavai s biztatásai tarták meg benne az erőt s bátorságot.

(Folyt. köv.)

5) Kazy. Libr. mono. pag. 10. 6) Fessler. szerint; Sand-sücke. 7) Kanizsa vár rajzát közli Wagner Delinatio provinciarum Pannoniae. Augsburg 1684.

8) Hungarisch-Türkische Chronik. Frankfurt. und. Leipzig. 1684. XII. Capitel. Seite. 626. 9) U. o.

Fénysugarak Mecsekháti ur „árnyoldalai“-ra.

II.

Ilyenek az árnyoldalak, — valóság, melyet takargatni igen, de eltagadni nem lehet. Példával illusztrálhatnám állításom igazvoltát, melytől csak az tartóztat vissza, mert nem akarok már-már hegedő sebeket újra felszaggatni, nem akarom az érdekeltek nevét nyilvánosságra huzolni.

Hát még hol a tanítói állomással az alig-múlt időben — az úgy nevezett régi jó időben — holmi egyéb tisztség p. harangozóság is volt egybekapcsolva! A zivataros ég első megdörrentére futnia kelle a tanítónak, — lett legyen az szuroksötét éjnek idején vagy nappal jég- és esőzivatarban — kongatni a harangot ereje szakadtáig, mert a nép nagy része azt tartotta, hogy a lármás harangszó eloszlatja a felhőket, elhárítja a jégverést. — Szegény tanító! midőn innen átázva hazavergődöttél, akkor vetted észre, hogy csurgat a szobád teteje, nyakadba foly a víz, kiönt lakodból mint az úrgét; ha értesz vala a házfedéshez, megfeded magad titkon, holdvilágos estve, hogy a tekintély is fennmaradjon, szobád se csurgasson.

Sok, igen sok eset volt és van ilyen, melyben bátran megfordíthatjuk a következtetést: „rongyos iskolaház, üres véka, mellett roncsolt a nevelés, hanyag a rendszernélküli a tanítás. A milyen az adjon Isten, olyan a fogadj Isten!“

Igen természetes, hogy ebből laza viszony fejlődött ki — de melynek oka nem legtöbbnyire maga volt a tanító. Nem is szentelhetém magát hivatalára egész lélekkel, erő s figyelemmel, a kinek az anyagi mostoha helyzettel, szükség- szükölködéssel is meg kelle küzdenie. A szükség nagy mester, hatalmas ur!

Azt mondja továbbá cikkirő: „láttam Somogy s Baranya megyék több igen szegény falvaiban oly iskolaépületet, mely mind külsőn mind belső kényelem tekintetében valóban meglepett.“

Igen. Csakhogy mindez legnagyobb részben földesuri protectio — kik hála az égnek, kezdenek ez ügy iránt lelkesülni — s már az újabb kor vívmánya; de hogy mégsem oly igen gyakori, mutatja azon körülmény, hogy beszélőt ez meglepte, igen megszokott, köznapi dolog nem szokott senkit meglepni. Ha az „igen szegény falvak“ irásánál a „fénysugarak árnyoldalai“ festőjének netán elméjében forgott volna M... igen szegény falu is — hol szintén van már ilyen kényelmes tanítói épület — emlékezetembe hozom azon őszhajszálakat, melyek annak felépülteig a régi roskatag fedél alatt gondtelt életben meggyültek; emlékeztetem azon törődött testre, kifáradt lélekre, mely máholnap sokkal más, hálásabb lakással is meg lesz elégedve, mint melyet a kifogyhatlan küzdelmek pályája, a világ adott neki fáradsága megérdemelt jutalmul.

„Ily vén, egyszerű mesteruraimékat mindig sóhajtván lehet visszakivánnunk.“

Ezek az árnyoldalak; itt vannak a sebek melyeket gyógyítanunk kell — elfelednünk nem lehet, nem szabad — otthagyták a multon nyomaikat, rájuk találunk könnyen, lephotographirozták saját torzabrázatukat a régi jó idők camera obscurájában.

Mily eredményt mutathatnak fel majd az újabb kor diplomációs paedagogusai? a jövő titka még. Hogy készülsz-e egyének lépnek sorompóra — ebben nincsen semmi kétség; csak hogy igaz az, miszerint, „csudálatos módon választják el a tanultakat és tanulandókat gyakorlati énjöktől.“

Pedig praxis nélkül mi a theoria?

Rejtett kincs ezer meg ezer ölnyre a föld alatt; melynek senki sem veszi hasznát. Minek akkor a képezde, minek a könyv? Menjünk ki inkább az életbe, tanuljunk ott praxist, mert „egy nap közben, melyet emberek körében töltünk, többet tanulunk az életről mintha egész könyvtárakat olvasnánk keresztül“ — mondja Eötvös a nagy lélekbuvár.

A tanítónak pedig élettapasztalás kell,

mert tanítványait úgy szólván a vad természet-től veszi át, s az élet számára tartozik őket nevelni. Ha a holt betű a tanító agyában csak holt betű marad, megöli vele tanítványait is, magát is, mert, „a betű megöl, a szellem megelevenít.“

In der Praktik lebt die wahre Kunst!

E végből, a tanítók minél nagyobb kiképezthetése érdekében indítványozza Mecsekháti hogy „határozott realis vagy gymnazialis előtanulmányok s a méltán kívánható érettebb kor nélkül, senki se vétessék fel a képezdebe.“

Igen korszerű indítvány, méltó, hogy tekintetbe vétessék minden képezdeben, mert jó sikere mutatja életrealitását; de azon képezdeben, melyet indítványozó közelebbről ismer, indítványa első része nagyrészt, — másodika pedig egy pár kivétellel majdnem mindig megtartatik jelenleg is pontosan. Hogy valaki nagyobb költséggel hosszabb előtanulmányokat végezzen reáltanodák- vagy gymnásiumokban, az eddigi, nem épen fényes állás, nem szerfelett kecségtető jövő miatt alig volt szigoruan megkívánható:

Mit tehetünk róla, ha az élet nagy kalmár? — ha nagyobb tőkét tesz le, megvárja, hogy annak idejében bővebb kamatokat hozzon. Ha a tehetségesebb fiatalember ilyes hosszabb előtanulmányokra szánta magát, erőt s kedvet értzett magában, azt tovább is folytatni s a veréb helyett tűzokra tenni szert. Majd ha eljő az idő hogy tisztabuzát is arathatunk e mezőn: többen lesznek a szorgalmas aratók is. — „Hatalmas orvos az idő; előbb utóbb minden sebet befog.“

A mi pedig az indítvány másik részét illeti, mint mondom, ez már életbe van léptetve; ritka eset, hogy 18—20 éven alul levő legénykék kibocsájtásának a felvilágosodás lámpájának meggyújtogatására; s azon egypár fiatalabb is oly ügyesen osztatik el szakavatottak oldala mellé, hogy itt legalább e tekintetben tökéletesen elég van már téve az indítvány pontjának, mert „a kezdő altanító mindig bő tapasztalatu és a nevelés, tanítás terén már tökéletesen jártas tanítóhoz jut“ minthogy e megyékben legalább, mindig kinevezés útján helyzetnek el a tanfolyam-végzett ifjak, nem pedig a régi rossz szokás szerint „ki ad többet“-féle káros alkudozások s protectionális concursusok után.

Okos emberek állnak ott az ügyek élén, a kik legenyémelyikéről méltán elmondhatjuk, hogy képezde vezetésére született, mint a költő a dalra. Ismerjük őket mindketten.

Végül, — meg ne bántsanak barátom! legtisztább szándoku megjegyzéseim, melyektől távol legyen minden sérteni vágyó rossz akarat, távol, minden szeretetlenség. Fessed továbbra is az élet „fény- és árnyoldalait“ — van fényde van mégtöbb árnyoldal az életben; jólétünk napja nem hágtott még a délpontra, a mig pedig kelő, vagy alkonyodó félben áll a világító nap, kevés fényt, hosszú árnyakat vet az elébe akadó tárgyakra. Szólj a nevelésügy érdekében, mert kiskorukak vagyunk még, igen sok nevelésre van szükségünk.

Vajha, adja az ég, megyeink ügyeiben fáradságosan küzdő „Zala-Somogyi Közlöny“ben elmaradna mi hamarabb cikksorozatod címének utolsó fele, hogy-ezentúl csak azt irhassuk, olvashassuk, a mi az élet „fényoldala!“

TURUL.

Érdekesnek találjuk közölni a hozzánk beküldött esurgói növendékek

„Önképző kör czélja“-t.

Az önképző kör czélja: a szép irodalom terén a korhoz s tehetséghez képest a legnagyobb előmenetelt kifejtetni, a szónoklat gyakorlati részét a lehető legjobban megismerni és sajátjává tenni.

Az önképző-kör szerkezete.

A kör felett örködik a T. tanári testület és nt. inspector ur.

A kör áll egy elnökből, ki a kört igazgatja: egy titoknokból, ki a beadott műveket osztályozza s bírálat végett kiosztja, s a kör pénztárát kezeli. Négy bíráló tagból, kik a beadott dolgozatok felett ítélnék: egy rendes jegyzőből, ki a kör mozzanatairól jegyzőkönyvet vezet, s egy tiszteletbeli jegyzőből, ki a rendes jegyzőt elmaradásakor helyettesíti; végre rendes tagokból, kik két félék, olyanok kik dolgoznak is

szavalnak is; és olyanok kik csak szavalnak. A kör elnöke mindig iskolánk legfelső osztályának magyar irodalmi tanára; egyéb hivatalnokait saját kebeléből választja; és tiszteletbeli tagokból.

Az önképző-kör ohaja.

Azon időben, midőn már a kör ereje annyira növekedett, hogy föllépése által jó hírű intézetünk becsületét csak növelhetné: engedessék meg nekik szavalati estély rendezése, hogy így a kör az ebből megtakarított összegecskével anyagi szükségleteit könnyebben fedezhetné.

Az önképző-kör törvényei.

A) Tagsági törvény.

1. Az önképző-körnek tagjaivá lehet középtanodánk bármelyik osztályából egyéne, megjegyezvén, hogy az első és második osztálybeli pályatársaink, csak szavaló tagokul irathatják be magokat.

2. A körtagok évenként, míg a kör pénztára szükségletei fedezésére más uton pénzt nem teremthet elő, tagsági díjt 80 krezárt fizetnek.

3. A körtagok mint bent a körben úgy a körön kívül is illedelmesek, szerények, munkások, jó erkölcsűek tartoznak lenni, kik önviseletökkel a hazafias és tudományos szempontból alakult kört, meggyaláznak, azok először privatum az elnök által, másodsor nyilvánosan a kör gyűlése által megdorgáltatnak, harmadszor is megkísértvén a roszt, a körből kizáratnak, miről a T. tanári kar tudósítandó.

B) A műveket és azok bírálatát illető törvény.

1. A kör dolgozó tagjai havankint legalább egy művet gondol, csinnal írva, a titoknokhoz beadni tartoznak; ezenkívül az önkényes munkák szerzői készíthetnek tetszésük szerint bármily művet, nevetket egy pocsékos levélkébe zárva.

2. A bírálóknak kötelességök a titoknok által hozzájuk küldött műveket lelkiismeretesen az illető művészet törvényei szerint a titokban levő személy bántalmazása nélkül, megbírálni, s bírálatjokat szöpon, gondosan leírva, a műhöz csatolni. Ellenesetben eljárásokért a kör gyűlése által megrovatnak, ismételt esetben bíráló tagságokat elvesztik.

3. Ha a bíráló tagok valamely mű mellett és ellen egyenlő részt képeznek, ez esetben az elnök is szavaz.

4. A jónak talált mű a kör albumába beiratik.

C) A gyűlést illető törvény.

1. A kör nyilvános gyűlést tartja vasárnaponként reggeli 8 órától a templomba menetel idejéig. Itt az elnök elnököl, távollétében a titoknok. Rendkívüli gyűlés az elnök tudta és beleegyezése nélkül nem tartható.

2. A hallgatóság, ha zajong a gyűlés alatt, kitasztatik.

3. Föltevén az elnök a megvitatandó kérdéseket, mindenki nyugodtan, megfontolva tartozik azokhoz szólni: általános gyűlés előtt, alatt, mindenki legszeszerevényebben tartozik magát viselni.

4. A gyűlés idejének utolsó része szavalásra fordítandó. A szavalókat az elnök nevezi ki egy héttel előbb.

5. Ki valamely tárgyról rögtönözni akar, az föllépési vágyát az elnökkel tudatni tartozik, az jelt adván, beszélhet.

6. A gyűlésből ok nélkül kimaradt körtagokat, akként fegyelmezi a kör, mint a tagsági törvény 3-ik pontja alatt említetteket.

D) A tagok joga.

Az önképző-kör hivatalnokai választásában önálló, szabad levén, annak minden egyes tagjának joga van, a hivatalnokok választásába befolylni, s a gyűlésben az elnök felhívására valamely dolog eldöntésében szavazni.

Helyben hagyták a kö: tagjai: Nemes Feri, elnök; Szakácsi Csorba Ede, titoknok és pénzt.; Somogyi Géza, jegyző; Kovács Zsigmond, t. jegyző; Cigler Kálmán, Barla Szabó Sándor, Barla Szabó János ideigl., Molnár István, bíráló; Kocsis Sándor, a rendes tagok nevében; Lengyel Lajos.

Mohács, 1863. tavasz hó 10-én.

E hó elején egész 7-ig kellemetlen hideg idő levén, sőt éjenként a szabad ég alatt erős fagy is mutatkozott, a fákon s apróbb növényeken a fiatal hajtások totomesen szenvedtek. A gyümölcsfák az idén nem viselnek oly dús virágkoronát mint mult évben. A csipős fagy, gyakorta dühöngő éjszakai szél a gyümölcsösökre károsan hatott, de a szőlőt még nem csipte meg.

A gabnaüzlet tán a husvéti ünnepek miatt semmi lendülettel sem birt, s naponkint alább száll. Tegnap vagy 5-percz hozzászág valamivel nagyobb mint egy kukoricaszem nagyságu jég esett; őffel azonban csendes eső következett reál. — A zeneszerző szabadi Frank Ignác e hó 12-ére zene-, ének- és szavalati akadémiát hirdetett. Frank urat jeles csárdásairól eléggé ismerjük, miért is személyes előadásait igen kíváncsian várjuk. *)

Kár, hogy az itteni dalárda-egylettel előbb nem értekezett, mert az még 15-én akarja évnegyedüli üléadását adni, s ha így egyesülnek, szerintem Frank

*) Frank urat meg lehet hallgatni, de István mentse meg önökét hangbalmos és énekéssztől, kit úgy hívnak: Bolla, Husk.

ur több jövedelemre számíthatandna. Az eredményt annak idején közölni fogom.

A husvét ünnepek a szokott vallásos ájtatossággal ünnepeltettek meg; husvét másod napján azonban nagy zajjal végződött az idén is azon népmulatság, melyet a helybeliek a vallásos jelképű „Emaus” színe alatt a történelmi nevezetességu Csele partjainál évenként tartani szokott. Vajjon ezébe jutott-e csak egynek is a hajdani szomorú emlék, mely öly sötét föllegeket húzott hönünk egére?!

De mit is törődnek sokan a régi emlékekkel?!

Elég oly szomorú emlék tűnik föl a napi eseményekben, mi azonban az utókornak nem dicsőfényül, hanem homályos képletül szolgál. KUGYERAY.

Hírek és események.

△ Folyó hó 15-én szép számu közönség gyűlt össze a városház tanácstermében, hol H. B. Fassl helybeli főrabbi urnak ünnepélyesen nyújtotta át derék városbíránk az arany érdemkeresztet velős magyar beszéd kíséretében, melyre nevezett főrabbi ur német nyelven felelt. Végre Pressburger orvos ur fejezte be az ünnepélyt szintén német nyelven mondott szép beszéddel.

△ Vettük Jámbor Endre Férfit a t. közlönnyét, ajánljuk különösen a szabómesterek figyelmébe. Előfizetések Wajdits József könyvkereskedésében is elfogadtnak.

△ A szép időt már élvezni kezdi a közönség a mulató kertekben, melyeknek egyikében minden vásárnap egy állatot lehet nyerni — kuglin. Az első egy róka volt, a második egy kecske, hanem hogy egész nyáron minden vásárnap és ünnepeken más állatot lehessen nyerni, ok veten valami állatszeroglut tulajdonosával kell szerződnie az illetőnek.

△ Híre jár, hogy Kanizsán még egy temetőt akarnak létre hozni a mi valóban szükséges is volna, de hogy bírnak majd a kettővel, mikor az az egy is oly szánalomra méltó állapotban van? Meglehet, hogy azért nem találják szükségesnek a kerítést, hogy a benne nyugvók elszökésétől nem tartanak.

Kaposvár.

* Folyó hó 15-én este tíz órakor — hihetőleg Bergám vezérlete alatt — 5 rabló berontott Selyén az urasági várakba, hol épen hat egyénből álló társaság volt jelen; a tisztartótól követelték a cassát, és elvitték 3000 frtot, egy dupla puskát; az urodalmi ügyvédnek 300 frtot érő aranyláncz és zsebráját levették mellényéről; a kasznártól két karperoczet, egy gyűrűt egy budát s egy kalapot. Kint hárman álltak őrt, s a rablás után a rájuk várakozó kocsikon eltávoztak.

* A bűjtben feltört tojások közt egyet olyant találtak, melyben másik kisebb ép tojás volt. Mind egyiknek meg volt fehérre és szőke.

* A napokban itt is hűvösre tettek egy izraelita kereskedőt, mint biztos kufföböl hallottuk, hamis bukásért. Ha meggondoljuk azon számtalan csalást, melyet egyesek saját anyagi jólétök biztosítására, a közhitel csökkentésére s a hitelezők elrémítésére véghez vittek — csak helyeselnünk lehet a törvény szigorát, mely magát a bűnös egyént is üldözöbe veszi. Hiszen már majd mindennapi volt a csőd, bukás, végeladás, elkerülhetlen körülmények miatti bolt bezárás stb. hirdető falragasz. A fűző, sz. János konyér, szij- és ostorral kereskedő kis boltos megbukott falun, s egy év múlva nagyobb kereskedést nyitott városban más firma alatt. A városi kelme kereskedő megbukik kétszer, háromszor; hitelezőit megrémíti, kiegyezik velök, s boltjába néhány hó múlva beállítja sógorát, testvérét

vagy nejét s a kereskedés kétszer annyit is ér, mint ért a bukás előtt. Szóval, sok v gyonbukott van, ki bukása közben néhány darab százast, vagy ezerest — vagyoni állásához mérve — zsebre tett, s már közszólássá vált: „megbukott?” — „No legalább gazdagabb lesz.” Ily egyéneket aztán nem kár hűvösre tenni, kik a hitelen alapuló anyagi jólét, közbizalom láncozát nem hogy erősebbre vernék, hanem — csak az alkalmat lesik — hogy egy-egy szemet kiszakíthassanak belőle.

* A vidékről tudósítanak bennünket, hogy ismét barangol pár czifra szürös charlatan, kik olesón összedett nevesebb embereink arcképeit jó drága pénzért a jó lelkűek nyakába szőzzák, bizonyos jótékony cél ürve alatt. Bámuljuk a jó hiszemű magyar közönség türelmét, hogy az ilyféle madarakra rá nem ismer tolláról, s ki nem teszi számukra a lépveszszőt.

* A megyei kórházban jelenleg 40 beteg ápolatik legnagyobb gond- és lelkiismeretes szorgalommal. Isten áldja meg a fáradozó orvosokat.

* N. N. Balatonmelléki helységben lakó ismerősünkhöz bekopogtat nem rég egy vándor művész, ki Mayer küldöttjének vallá magát, s egész rábeszélő tehetséggel ostromolta a házigazdát, hogy vetesse le magát, potomabb olesóságot már képzelni sem lehet, mint 100 darab arcképet adni 5 ftért; a mit ő egy 24 óra alatt kiszolgált, vele levén valami camera obscura-féle eszköz.

— De hát ha nem talál el jól az ur? felelt ismerősünk.

— Egész a megszólamlásig híven.

— No a bagó rugja meg, tegye hát le eszközét, hadd nézzök bele.

A boldog hívő alig ült egy tojássültig, midőn a Gaukler egyet-kettőt csavarint eszközén, s felkiált: egészségre váljék!

Ezután jól besunkázott, mureszött a photograph s elment — mint mondá — szállására a kocsmába.

Estve felé az arcképeztetőnél terem, s kér tőle 3 ftot holnapig, midőn az arcképeket haza fogja vinni.

Kikapja a 3 ftot, s ezzel bucsut vesz. Másnap várják a photographot, mind hiába! sem arckép, sem arcképező. Világsaló volt, s odább-állt a 3 ftal.

Igy aztán nemcsak leül az ember arcképezéséhez, hanem — fel is ül!!

* Ma 18-án lesz a kaposvári iskola javára rendezendő hangverseny, midőn a főispán ő méltósága által gyűjtött nyeresemény tárgyak is kijátsztnak. A hangversenyre még visszatérünk.

* Mind inkább valószínűvé lesz, hogy Patkó csakugyan — elpatkolt, kapott sebei következtében. Havak óta semmi hír róla.

* Általános ijedség és felindulás fogta el a város minden rendű lakóit; az a hír szárnyalt ugyanis, hogy Bolla vissza jő hangbalmozni és érekelni. Ne vigy uram a kísértetbe!

* Itt most foly javában a farsang, a mennyiben leányaink széltiben mennek oltár elé. Ugy kell nekik, bárcsak egy se maradna párta alatt egész Magyarországon.

Nyílt posta.

R. F. I-nak, Pesten: Bocsos levelét vettük; sajnáljuk a kellemetlenséget, s ipa-kodunk — ha bár más okozta is — jóvá tenni rövid időn. A megrendelt lapokat eddig nem kaptuk, legyen szives utána nézni. Üdvölet önn-k.

C. K-nak, Körmenten: Megköszent, fel fogjuk használni az illető helyeken. Milyet az új paradicsomban lesz ön, kereszen fel bennünket kedves sorával. A lap iránt ugy rendelkeztünk, mint ön írta.

P. G-nak: Hiában néztük a postát.

R. L-nak: Ha kaptuk volna, bizonyára megemlékeztünk volna róla, küldje be ön újra.

* A bohóca. A valódi bohóca nem így gyújt élezeivel.

* A szegénység Áldása — Jönni fog, csak kis türelem.

Gy-nak, P-án: Elintazott innét már jó ideje, a többit magánlevegében.

Hangbalom. Ön mindig megkésik.

R. K. J-nak: Kérünk valami újat.

* Aratás. RÁkoril a szor annak rende szerint.

B. Gy-nak, B-án: Hol a igéret?

O. N. B-omba: Ön tetszésére bíznuk; jó lesz minél gyakrabban.

* Rossz bor. Az lehetetlen, hogy most rossz bor is van; azt különben sem érdemes megénekelni.

Mohácsra: Hol a szokott gyorsaság?

* Mikor nálad voltam? — „Kegyetlen vagy” — „Subog a nád” — „Gyertya világ” — ezimül ve sek közül a harmadik világra jön. Önre nézve is jobb így éds. dalnokom!

J- V-nak: Akartuk mi, de nem lehetett; különben is elvesztette már hatását.

Cs. S-nak, P-án: A replika mellett másra is gondolj.

A. I. Eger: De e' hagyott ön benn' nket

D- S-nak: Tessék máskor legalább bélyegezni a levelet, mert ugy beszu' junk meg, hogy kiadjuk s óról-szóra küldeményét, melynek még legkisebb baja, hogy hemzseg a nyelvhibától, s ekkor ön a ig ma'rad meg a vilákon.

* Hogy terem a j. bor? — Eat már szeretjük.

* Kaposvár multja. — Alig várjuk, hogy végig olvashassuk.

* Kani sára: „Utazásom.” Nagyon hosszú; így mint van tán a jövő élelvben aihatnók. Ha kívánja ön, visszaküldjük.

Felelős szerkesztő: FODOR PÁL.

Gazdasági tudósítások.

Nagy-Kanizsa, april 18-án. Időjárásunk állandón szép, ami aprilben ritkaság, gyönyörűen mutatkoznak a vetések, de bezzeg pang a gabnaforgalom, napról napra aggasztóbb. E mellett a fogyasztók is árcsökkenést várnak a szép vetésektől. A szőlőgazgák méltán örülhetnek a vesszők bimbainak, de sá-vanyu képet vágnak a bor árának szálltára, most már 2 fira beszélük akaját. Somogyi kocsik igen gyérek piacunkon, kevés árucikk szállittatik be, a gyapjút illetőleg épen nem lehet árt határozni, hanem annyi bizonyos, hogy olesőbb lesz, mint az előbbi években. A repczére nézve egészen megakadt a szerződési üzlet, csak egyetlen bécsi házat emleg'tnek, mely 2000 mérőre kötött szerződést 12 ftjával 2°/_o tetőzéssel. A nyersbőrüzlet teljesen vesztegel, szilva, pálnka, gu-bacs, mész nem kerestotik. A gabnaárak következők: Buza 3 frt 50 kr.—4 frt 10 kr. Rozs 2 frt 10—25 kr. Árpa 1 ft 80 kr.—2 ft 10 kr. Zab 1 ft 50—60 kr. Kukoricza 2 ft 10—20 kr. Hajdina 2 ft 10 kr.

Kaposvár, apr. 16. Sem a gabnaforgalmat illetőleg, sem az üzlet világban valami különösét nem jelenthetünk, van minden, a mint volt — pangásban; hiában sűlyed az agió, azért sem pénz, sem kereskedőt nem látunk, s a termékek ára — pár krajczár kivételével — változatlan marad. Az utolsó napok, egykét szélrohamot nem érte, csendesesen folytak le, a mennyiben a rettegett fagy még eddig elkerült bennünket; egyik órában nagyon is meleg van, a másik már hűvösre változik; majd esik s egy mennydörög, hogy juliusnak sem válnek szegényére: pár másodporezig hópolyhet is látunk — valóságos april; járja az idő bolondját, csak aztán mivelünk meg ne járassa. Több helyről panaszt hallottunk, hogy a rendkívüli időjárás daczára is ritkák az eleségek, s a közeli esők még jókor jöttek a bokrosodásra; más vidékeken túlbujának festik a veteményeket. Közeli hotivásárunkon a legszobbb minőségű búzát vették 3 ft 20—45 kr. A rozs kelt 1 ft 80—85 kr. Kukoricza 1 ft 60—68 kr. Zab 1 ft 36 kr. Árpa 1 ft 40 kr. A kövér sertvés 30—60 ftig. Egy akó bor 4 ft. Egy mázsa szóna 1 ft 25 kr. Egy itcze zsir 50 kr. (m. p.)

Kert megnyitása N.-Kanizsán.

F. é. május elsején az ujonnan rendezett „Polgári egyetkert” egy közkedvelt zenetársaság működése mellett fog megnyitvatni; mire a t. cz. közönség tisztelettel meghívatik.

Jó ételek és italok különös valódi friss **pesti kőbányai sörről** fog gondoskodni.

Zaufall János a vendéglős.

Egy szép kert közepén fekvő csinos

l a k h á z

hozzá tartozó istálló-, 2 szin-, különös cselédház- és egy ezer akót befogadó pinczével együtt, Somogynak legszebb vidékében, az országot mellett rögtön váratlanul beállt viszonyok miatt jutányos árban és jó feltételek alatt eladandó.

Közelebb tudósítást ad e lap szerkesztősége Kaposvárott.

Márczius 26-tól fogva a „Korona” vendéglő melletti volt Svágell Nándor rőfös kereskedésében 5% gyári áron alul

végleges eladás

tartatik, mely ezennel a t. cz. közönségnek közhírré tétetik.

Wajdits József kiadó, lap- és nyomdatulajdonos Nagy-Kanizsán.

A vraszlói urodalom közhírré teszi: hogy Somogymegyében kebelezett Simonyi, Pati és Vraszlói korcsmáit, hozzá tartozó épületekkel, belsőségekkel, szántóföldek- és rétekkel, és az ugynevezett uri-jogokkal együtt örök áron f. é. april. 27-én reggeli 9 órakor, és a reá következő napokban az urodalmi vraszlói irodában, hol előre is a feltételek megtekinthetők, elárvereztetni fognak. Vraszlón márczius 21-én 1863. [3-3]

Az urodalmi tisztség által.

LAJPNIK EMÁNUEL

kaposvári kávé

ajánja magát a t. cz. közönség szives figyelmébe, következőkre nézve:

Mind a nála megjelenő helybeli és vidéki számos vendég, mind Somogy és a szomszéd megyékben terjedt ismeretesség és levelezési körénél fogva, azon kellemes helyzetben van: hogy a t. cz. nagy közönségnek szorgalmatára lehet **ügatlan földbirtokok, házak** szerzése-, cserélese-, eladása- vagy haszonbörbe szerzésében. Biztos tudomással szolgál vételre eladásra, legyen az **erdő, olfa, gőből, lovak, gyapju, juh, sertvés, eleség, takarmány, épüleifa, gépek, bor, igavonó szarvasmarhák** vagy bármely az üzlet, kereskedés és gazdaszat körében előforduló tárgy. Szerez vételre, eladásra **állam- iparpapír és sorajegyeket**, s mindezt parányi díjért.

Azért felkéri egész tisztolottal fontnevezett mindazokat, kik bármely tárgyat venni, eladni, cserélni vagy haszonbörben birni kívánnak, magyar vagy német nyelven irt, s bérmentesített leveleikkel hozzá forduljanak. Hol kell, a szigorú titoktartásról biztosíttatnak az illetők. (6-6)